

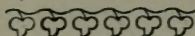
UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 11 29 25 02 014 9

קנוט האמסון.

פּוֹן
פֿרעמדע
לשונות,
נומער 2.

שקלאפעז פון לייעבע

און אנדערע ערצעהלונגסן.

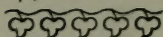

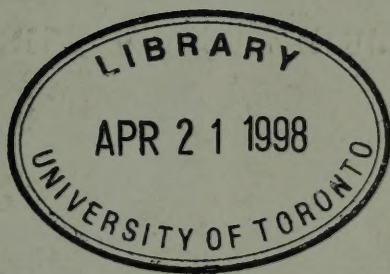
פערלאג „ארבייטער פריינד“

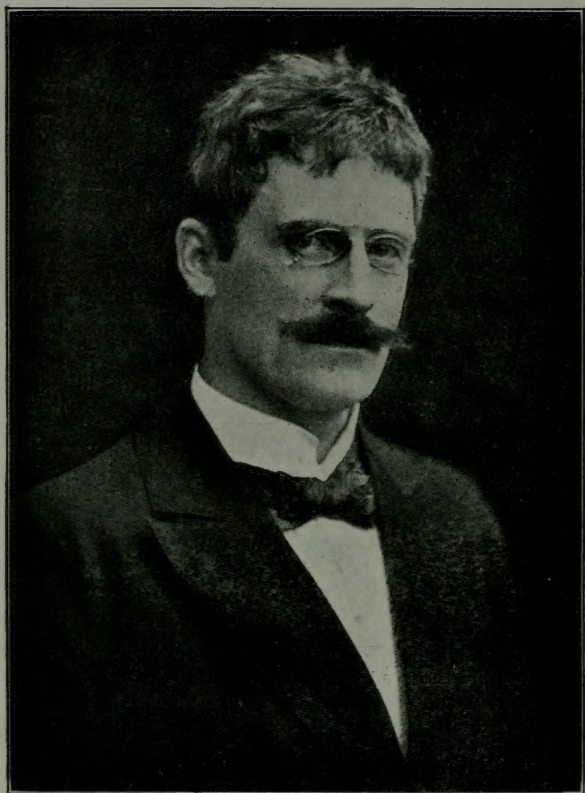
לאַנדאָן, יאנואר, 1906.

איבערועצט פֿון

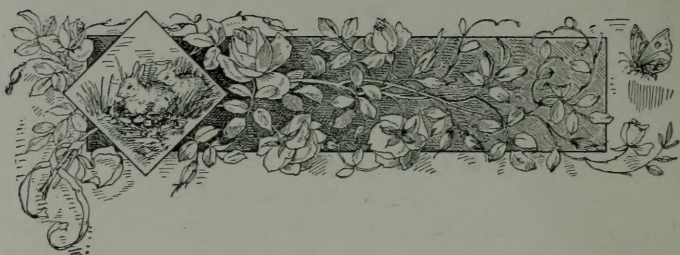
א. פרומקין.

קניז האמסון.

שקלאפען פֿון לעבע.

עשריבען פֿון מיר, געשריבען היינט, כדי אראַבצווואַרפֿען דעם שטיין פֿון מיין האַרצען. איך האָב מיין שטעלע אין קאַפֿע-הויז פֿערלאָרען און מיינע פֿרעהליכע טעג.

א יונגער מאַן אין אַ גראַען אַנצוג פֿלעגט קומען נאָכט פֿאַר נאָכט מיט צוויי פֿריינד און פֿלעגט זיך אַנדערזעצען ביי איינעם פֿון מיינע טישלאַך. עס פֿלעגען קומען אזוי פֿיעל העררען און אלע האָבען געהאַט אַ פֿריינדליך וואָרט פֿאַר מיר, נאָר ער ניט. ער איז געווען הויך און שלאַנק, האָט געהאַט ווייכע, שוואַרצע האָר און בלויע אויגען, מיט וועלכע ער פֿלעגט מיך צייטענווייז דורכנעהמען, און אַ פֿאַר קליינע וואַנציעס.

נו, תחילת האָט ער אפשר געהאַט וואָס עס איז געגען מיר. ער איז געקומען אַ גאַנצע וואָך כסדר, אָווענד פֿאַר אָווענד. איך האָב זיך צו איהם צוגעוועהנט, און אז ער איז איינמאָל אויסגעבליבען, האָט ער מיר פשוט געפֿעהלט. כ'בין דורכגעגאַנגען דאָס גאַנצע קאַפֿע און זיך אומ-געקוקט נאָך איהם; ענדליך האָב איך איהם געפֿונען ביי איינעם פֿון די גרויסע זיילען אויף דער אַנדער זייט; ער איז געזעסען אינאיינעם מיט אַ דאַמע פֿון צירק. זי האָט געטראָגען אַ געלע קלייד און לאַנגע האַנד-שוה, וועלכע האָבען דערגרייכט ביי איבער די עלענבויען. זי איז געווען יונג און האָט געהאַט שענהע, דונקלע אויגען, — און מיינע אויגען זיינען גע-ווען בלוי.

אַ רגע בין איך געבליבען שטעהן לעבען זיי און האָב זיך צוגעהערט, מבח וואָס זיי ריידען; זי האָט איהם געמאַכט פֿאַרווירפֿע, ער איז איהר נמאס געוואָרען, און זי האָט איהם געהייסען געהן. כ'האָב זיך געטראַכט ביי מיר אין האַרצען: הייליגע מאַריאַ, פֿאַרוואָס געהט ער ניט צו מיר? אויף מאַרגען איז ער געקומען מיט זיינע פֿריינד און האָט זיך

ווידער אַנדערגעזעצט ביי מיין טישעל. כ'בין ניט צוגעגאַנגען צו זיי, ווי מיין שטייגער איז געווען צו טהאָן, נאָר איך האָב זיך געשטעלט אָן אַ זייט, אַקוראַט ווי איך וואָלט זיי נאָר ניט בעמערקט. אַז ער האָט מיר אַ וואונק געטהאָן, בין איך צוגעגאַנגען צום טיש און האָב זיך אָבגערוּפֿען: „איהר זייט נעכטען ניט געווען דאָ.“

„ווי גרויסאַרטיג אונזער קעלנערין איז דאָס אַביסעל אויסגעוואַקסען,“ האָט ער צו זיינע חברים געזאָגט, „ביער?“ האָב איך אַ פֿרעג געטהאָן.

„יאָ,“ האָט ער געענטפֿערט. און מיט שנעלע טריט האָב איך גע-בראַכט דריי גלאָז ביער.

אַ פֿאַר טעג זיינען אַריבער. ער האָט מיר דערלאָנגט אַ קארטע און געזאָגט: „טראָגט אוועק אַט די קארטע צו...“

כ'האָב צוגענומען די קארטע, נאָך איידער ער האָט געענדיגט ריידען, און האָב זי צוגעטראָגען דער געלער דאַמע. אויף'ן וועג האָב איך אי-בערגעלייענט זיין נאָמען: וואַלדימיערין פֿ.

אַז איך בין צוריקגעקומען, האָט ער מיך אָנגעקוקט מיט אַ פֿראַגע. „יאָ, כ'האָב זי איבערגעגעבען,“ האָב איך געזאָגט. „און איהר האָט קיין ענטפֿער ניט געקראָגען?“ „גיין.“

ער האָט מיר דערלאָנגט אַ מאַרק און געזאָגט מיט אַ שמייכל: „קיין ענטפֿער איז אויך אַן ענטפֿער.“

דעם גאַנצען אָווענד איז ער געבליבען זיצען און האָט אַריבערגעקוקט צו דער דאַמע און איהרע קאָואַליערן. אַרום עלף אַזויגער איז ער אויפֿ-געשטאַנען און צוגעגאַנגען צו איהר טיש. זי האָט איהם אויפֿגענומען קאַלט, איהרע ביידע קאָואַליערן אָבער האָבען זיך אַריינגעלאָזט מיט איהם אין אַ שמועס און עס האָט אויסגעוועהן, אַז זיי נעהמען איהם אויף זיכער. ער איז דאָרט געבליבען עטליכע מינוט, און אַז ער איז צוריקגעקומען, האָב איך איהם געזאָגט, אַז אין איין קעשענע פֿון זיין זומערדיגען אויבער-ראַק האָט מען איהם אַריינגעגאַסען ביער. ער האָט איהם אויסגעטהאָן, האָט זיך האַסטיג אומגעדריעהט און אַריבערגעקוקט אַ וויילע צום טישעל, וואו די צירק-דאַמע איז געזעסען. איך האָב איהם אויסגעטריקענט דעם אויבער-ראַק און ער האָט מיר מיט אַ שמייכל געזאָגט: „אַ דאַנק, שקלאַפֿין!“

כשעת ער האָט איהם ווידער אָנגעטהאָן, האָב איך איהם צוגעהאַל-פֿען און איהם כּגנבה אַ גלעט געטהאָן איבער'ן רוקען.

ער האָט זיך אַנדערגעזעצט, אַ צוטומעלטער. איינער פֿון זיינע פֿרוינד-האַט בעשטעלט נאָך ביער, כ'האָב גענומען דאָס גלאָז און געוואָלט נעה-

מען פ'ס גלאָז אויך. האָט ער אָבער געוואָגט: „ניין“, און דערביי האָט ער אַרויפֿגעלייגט זיין האַנד אויף מיינער. פֿון דיזער בעריהרונג האָט זיך מיין אָרם פֿלוצלינג אַראָבגעלאָזט, ער האָט עס בעמערקט און האָט תּיכּף צוגענומען זיין האַנד צוריק.

ביינאַכט, לעבען מיין בעט, האָב איך צוויי מאָל געבעטען גאָט פֿאַר איהם אויף די קניע. און אויסער זיך פֿאַר גליק האָב איך געקוישט מיין רעכטע האַנד, וועלכע ער האָט אָנגעריהרט.

איינמאָל האָט ער מיר געשיינקט בלומען, אַסך בלומען. ער האָט זיי געקויפֿט ביי דעם בלומען־מיידעל, בשעת ער איז אַרײַנגעקומען; זיי זײַנען געווען פֿריש און רױט און כּמעט אין גאַנצען וואָס זי האָט געהאַט. ער האָט זיי געלאָזט ליגען ביי זיך אויפֿ'ן טיש. פֿון זײַנע פֿרײַנד איז קײנער נישט געווען מיט איהם. איך בין געשטאַנען, אַז איך האָב נור צײַט געהאַט, הײַנטער אַ זײַל און האָב געקוקט אויף איהם און זיך געטראַכט: וולאַדימיר'ן פֿ. הײַסט ער.

אַ גאַנצע שעה איז פֿילױכט אַרױבער. ער האָט געהאַלטען אין אײַן קוקען אויפֿ'ן זײַגער. כ'האַב איהם געפֿרעגט:

„איהר וואָרט אויף אימיצען?“

ער האָט מיך אָנגעקוקט ווי אַ דולער און פֿלוצלינג געוואָגט:

„ניין, כ'וואָרט אויף קײנעם נישט. פֿאַרוואָס פֿרעגט איהר עפעס?“

„כ'האַב געמײַנט, אַז איהר וואָרט אויף אימיצען.“

„קומט אַהער,“ האָט ער געענטפֿערט. „דאָס איז פֿאַר אײַך.“

און ער האָט מיר דערלאָנגט די בלומען.

כ'האַב איהם געדאַנקט, אָבער איך האָב גלייך אויפֿ'ן אָרט נישט געד־קענט אויסרײַדען קיין רעכט וואָרט, געשעפֿטשעט האָב איך נור. אַ בלוט־רויטע פֿרײַד איז איבער מיר געקומען; אָהן אַן אַטהעם בין איך געשטאַ־נען כּײַם בױפֿעט, וואו איך האָב עפעס געדאַרפֿט נעהמען.

„וואָס פֿערלאַנגט איהר?“ פֿרעגט די מאַמועל.

„יאָ, איהר ווייסט אפשר וואָס?“ האָב איך געענטפֿערט. כ'האַב עס אַליין נישט געוואוסט.

„צי איך ווייס וואָס?“ מאַכט די מאַמועל. „איהר זײַט משוגע?“

„פרוואוּט אַקאַרשט טרעפֿען, פֿון וועמען איך האָב אָט די בלומען געד־קראָגען.“

דער אויבער־קעלנער איז פֿערבייגעגאַנגען. „איהר פֿערגעסט דאָס ביער פֿאַר דעם הערר מיט'ן הילצערנעם פֿוס,“ האָב איך איהם געהערט זאָגען. „כ'האַב זיי פֿון וולאַדימיר'ן געקראָגען,“ האָב איך אַ זאָג געטהאָן און בין שנעל אַוועק מיט'ן ביער.

פֿ. איז נאָך נישט געהאַט אַוועק. כ'האַב איהם נאָך אַמאָל געדאַנקט,

בשעת ער האָט זיך אויפֿגעהויבען צו געהן. ער האָט זיך אַ נייג געטהאָן
און געזאָגט:

„כ'האָב זיי אייגענטליך געקויפֿט פֿאַר אַן אַנדערער.“

נו יאָ. ער האָט זיי אפשר געקויפֿט פֿאַר אַן אַנדערער. אָבער געקראָגען
האָב איך זיי. איך האָב זיי געקראָגען. ניט די, פֿאַר וועמען ער האָט זיי
געקויפֿט. און אזוי האָב איך איהם דערפֿאַר אויך געדאַרפֿט דאַנקען. גוטע
נאַכט, וולאַדימיערין.

אויף מאָרגען האָט שטאַרק גערעגענט.

„זאָל איך היינט אָנטהאָן מיין שוואַרצע אָדער מיין גרינע קלייד?“ האָב
איך זיך געטראַכט. „די גרינע, מחמת ס'איז די נייעסטע, די טהו איך
אַלזאָ אָן.“ כ'בין געווען זעהר פֿרעהלאַך.

אַז איך בין צוגעקומען צו דער סטאַציאָן, איז געשטאַנען אַ דאַמע אין
רעגען און האָט געוואַרט אויף'ן טראַמוויי. זי האָט ניט געהאַט קיין רעד-
גען-שירם. כ'האָב איהר אָנגעבאַטען צו שטעהן מיט מיר אונטער מיניעם,
אָבער זי האָט זיך מיט דאַנק אָבגעזאָגט דערפֿון. האָב איך, אויך מיין
רעגענשירם פֿערמאַכט, בשעת איך האָב געוואַרט. דאָן וועט כאַטש די
דאַמע ניט אַליין נאָס ווערן, האָב איך געטראַכט ביי מיר.

אָווענד-צייט איז וולאַדימיערין געקומען אין קאַפֿע-הויז.

„כ'דאַנק אייך פֿאַר די בלומען,“ האָב איך שטאַלץ געזאָגט.

„וואַסערע בלומען?“ האָט ער געפֿרעגט. „אַך יאָ: שווייגט בעסער ווע-
גען די בלומען.“

„כ'האָב אייך געוואַלט אָבדאַנקען דערפֿאַר,“ האָב איך געזאָגט.

ער האָט אַ ציה געטהאָן מיט די אַקסלען און געענטפֿערט:

„איך ליעב איך ניט, שקלאַפֿין.“

ער ליעבט מיך ניט, ניין. כ'האָב עס, דעם אמת זאָגענדיג, גאָרנישט
ערוואַרטעט און בין דעריבער ניט געווען ענטטוישט. אָבער איך האָב איהם
יעדען אָווענד געזעהן; ער האָט זיך אַנדערגעזעצט ביי מיין טישעל און
איך האָב איהם געבראַכט ביער. צום ווידערזעהן, וולאַדימיערין!

אויף מאָרגען ביינאַכט איז ער געקומען זעהר שפעט. ער האָט געפֿרעגט:

„איהר האָט עפעס אַסך געלד, שקלאַפֿין?“

„ניין, ליידער ניט,“ האָב איך געענטפֿערט. „איך בין אַן אַרים מיידעל.“

קוקט ער מיך אָן און זאָגט מיט אַ שמויכעל:

„איהר פֿערשטעהט מיך ניט. כ'דאַרף האַכען אַביסעל געלד ביי מאָרגען.“

„כ'האָב אַביסעל געלד,“ האָב איך געענטפֿערט. „איך האָב פֿיעל געלד,“

כ'האָב הונדערט און דרייסיג מאַרק ביי מיר אין דערהיים.“

„אין דערהיים? ניט דאָ?“

איך האָב געענטפֿערט: „וואַרט אויס אַ פֿערטעל שעה און קומט מיט

מיר, ווען דאָס קאַפֿע-הויז מאַכט זיך צו.“

ער האָט אויסגעוואַרט די פֿערטעל שעה און איז געגאַנגען מיט מיר „נור הונדערט מאַרק“, האָט ער געזאָגט. ער האָט זיך די גאַנצע צייט געהאַלטען לעבען מיר און האָט מיך ניט געלאָזט געהן ניט פֿאַראַויס און ניט הינטער איהם.

„כ'האָב נור אַ קליינעם צימער“, האָב איך זיך אָבגערופֿען, בשעת מיר זיינען שטעהן געבליבען ביי דער טהור פֿון מיין הויז.

„כ'געה ניט אַרויף מיט אייך“, האָט ער געענטפֿערט. „כ'וועל וואַרטען דאָ.“ ער האָט געוואַרט.

אז איך בין צוריק אַרונטערגעקומען, האָט ער איבערגעזעהלט דאָס געלד און געזאָגט:

„דאָס איז מעהר ווי הונדערט מאַרק. כ'גיב אייך צעהן מאַרק טרינק-געלד. — יאָ, יאָ, הערט איהר, כ'וויל אייך געבען צעהן מאַרק אַלס טרינק-געלד.“

און ער האָט מיר דערלאָנגט דאָס געלד, געזאָגט אַ גוטע נאַכט און איז זיך אַוועק. ביים עק גאַס האָט ער זיך אָבגעשטעלט, און איך האָב געזעהן ווי ער דערלאָנגט דער אַלטער, הינקעדיגער בעטלערין אַ מאַרק.

דעם נעכסטען אָווענד האָט ער בעדויערט, וואָס ער קען מיר דאָס געלד ניט צוריקצאָהלען. כ'האָב איהם געזאָגט אַ דאַנק דערפֿאַר, וואָס ער קען

עס ניט. ער האָט זיך פֿראַסט-פֿשוט מודה געווען, אז ער האָט דאָס געלד פֿערשווענדעט.

„וואָס זאָגט איהר פֿאַרט דערצו, שקלאַפֿין“, האָט ער מיט אַ שמויבעל געזאָגט. „איהר ווייסט דאָך: די געלע דאַמע!“

„פֿאַרוואָס רופֿסט דו עפעס אונזער קעלנערין שקלאַפֿין?“ מאַכט איינער פֿון זיינע פֿריינד. „דו ביסט דאָך מעהר שקלאַפֿ אידער זי.“

„ביער?“ האָב איך אַ פֿרעג געטהאָן און זיי איבער געשלאָגען די רייד. גלייך נאָכדעם איז אַריינגעקומען די געלע דאַמע. פֿ. האָט זיך אויפֿ-

געהויבען און זיך פֿערניגט פֿאַר איהר. זי איז איהם פֿערבייגעגאַנגען און האָט זיך אַנדערגעזעצט ביי איינעם פֿון די לידיגע טישלאַך, דערביי האָט

זי אָבער אָנגעשפּאַרט אָן טישעל צוויי שטוהלען אַלס צייכען, אז די פּלע-צער זיינען פֿערנומען. פֿ. איז גלייך צוגעגאַנגען צו איהר, האָט גענומען

איין שטוהל און זיך אַנדערגעזעצט. אין צוויי מינוטען אַרום האָט ער זיך צוריק אויפֿגעהויבען און זעהר הויך געזאָגט: „גוט, איך געה. און איך וועל קיינמאָל ניט צוריקקומען.“

„א דאַנק“, האָט זי געענטפֿערט.

פֿון לויטער פֿרייד זיינען מיר די פֿיס אזוי ווי אָבגענומען געוואָרען, כ'בין צוגעלאָפֿען צום כּופֿעט און האָב עפעס אַ זאָג געטהאָן. כ'האָב

דערזעהלט, אז ער וועט זיך שוין קיינמאָל ניט אומקעהרען צו איהר. דער אויבער-קעלנער איז פֿערבייגעגאַנגען; ער האָט מיר געמאַכט אַ שאַרפֿען

אויסרייד, אָבער ס'האָט מיך גאַרנישט געאַרט.

אז דאָס קאַפּע-הויז האָט זיך אַרום עלף אַזויגער צוגעמאַכט, האָט מוֹך פֿ. בעגלייט ביי זי דער טהיר פֿון מיין הויז.
„פֿינף פֿון די זעהן מאַרק, וואָס איך האָט אייך נעכטען געגעבען,“
האָט ער געזאָגט.

כ'האָב איהם אָנגעבאַטען אַלע זעהן און ער האָב זיי אָנגענומען, ער האָט מיר אָבער געגען מיין ווילען צוריקגעגעבען פֿינף אַלס טרינק-געלד.
„כ'בין היינט אַזוי גוט אויפֿגעלייגט,“ רופֿ איך זיך אָב. „מעג איך בעטען איהר וואָלט אַרויפֿגעהן צו מיר! ... אָבער איך האָב נור אַ קליינעס צימער.“

„כ'געה ניט אַרויף,“ האָט ער געענטפֿערט. „גוטע נאַכט!“
ער איז אַוועק. ער איז ווידער דורכגעגאַנגען פֿערביי דער אַלטער בעט-
לערין, האָט אָבער פֿערגעסען איהר עפעס צו געבען, כאָטש זי האָט זיך פֿאַר איהם אַ נייג געטהאָן. איך בין צוגעלאָפֿען צו איהר, איהר דער-
לאַנגט עטליכע גראַשען און געזאָגט: „דאָס איז פֿון דעם הערר, וואָס איז נאָר וואָס פֿעריינגעגאַנגען, פֿון דעם הערר מיט'ן גראַען אַנצוג.“
„פֿון דעם הערר מיט'ן גראַען אַנצוג?“ האָט די פֿרוי איבערגעפֿרעגט.
„פֿון דעם מיט די שוואַרצע האָר, וולאָדימיערין.“
„איהר זייט זיין פֿרוי?“

כ'האָב געענטפֿערט: „ניין. איך בין זיין שקלאַפֿין.“
עטליכע אָווענדען נאַכאַנאַנד האָט ער זיך אַלץ בעקלאָגט, וואָס ער קען מיר ניט אָבגעבען מיין געלד. כ'האָב איהם געבעטען, ער וואָל מיר ניט פֿערשאַפֿען אַזוי פֿיעל שמערצען. ער האָט עס געזאָגט אַזוי הויך, אַז אַלע האָבען עס געהערט, און עטליכע פֿון די אָנוועזענדע האָבען איינפֿאַך געלאַכט פֿון איהם.

„כ'בין אַ לומפֿ און אַ גנב,“ האָט ער געזאָגט. „כ'האָב אַנטליהען פֿון אייך געלד און קען עס אייך ניט אָבגעבען. איך וואָלט זיך געלאָזט אָב-
האַקען די רעכטע האַנד פֿאַר אַ פֿופֿציג מאַרק-שטיק.“
ס'האָט מיר וועה געטהאָן, איהם צו הערען אַזוי ריידען, און איך האָב געטראַכט דערפֿון, ווי אַזוי איך וואָלט איהם געקענט קריגען ערגעץ געלד.
נאָר איך האָב עס ניט געקענט.

דערנאָך רופֿט ער זיך אָב צו מיר: „אַז איהר וואָלט מיך אַשטייגער פֿרעגען, ווי ס'געהט מיר, איז... די געלע דאַמע מיט'ן צירק זיינען אַוועק-
געפֿאַהרען. כ'האָב זיך אָן איהר פֿערגעסען. כ'דיינק נאָר מעהר ניט פֿון איהר.“

„און פֿונדעסטוועגען האָסט דו איהר היינט נאָך אַ ברעף געשריבען,“
רופֿט זיך אָב איינער פֿון זיינע פֿרײַנד.
„דאָס איז געווען דער לעצטער,“ האָט וולאָדימיערין געענטפֿערט.
כ'האָב געקויפֿט אַ רײַז ביים בלומען-מײַדעל און זי איהם אָנגעשפּילעט

אין קנאָפֿ-לאַך אויף דער לינקער זייט. כ'האָב געפֿיהלט זיין אָטהעם אויף
מיינע הענד, בשעת איך האָב עס געטהאָן, און עס איז מיר כמעט אונ-
געגליך געווען די שפילקע דורך'ן ראָק דורכצונעהמען.
„א דאָנק!“ האָט ער געזאָגט.

כ'האָב פֿערלאַנגט דריי מאַרק, וואָס מיר האָט נאָך אַרויסגעקומט פֿון
דער קאַסע, און האָב זיי איהם געגעבען. דאָס איז געווען אַ קלייניגקייט.
„א דאָנק!“ האָט ער ווידער אַמאָל געזאָגט.
דעם גאַנצען אָווענד בין איך גליקליך געווען. מיט אַמאָל רופֿט זיך
זולאָדימיערין אָב:

„מיט די דריי מאַרק פֿאַהר איך אַוועק אויף אַ וואַך זייט. אז איך
וועל צוריקקומען, וועט איהר אָבקריגען אייער געלד.“ אז ער האָט דער-
זעהן וואָס פֿאַר אַ רושם זיינע רייד האָבען אויף מיר געמאַכט, האָט ער
צוגעלייגט: „איך אליין האָב איך ליעב!“ און ער האָט מיך אָנגענומען
פֿאַר'ן האַנד.

איך בין געווען שטאַרק דערשלאָגען, וואָס ער פֿאַהרט אַוועק און וויל
ניט זאָגען וואוהין, כאָטש איך האָב איהם געפֿרעגט. אַלעס, דאָס גאַנצע
גאַנצע קאַפֿע און די געסט, אַלצדינג האָט אַרומגעטאַנצט אַרום מיר;
כ'האָב עס שוין מעהר ניט געקענט אויסהאַלטען און מיט אַ בליק פֿול
מיט געבעט האָב איך איהם אָנגענומען פֿאַר ביידע הענד.
„אין אַ וואַך אַרום קום איך צוריק צו איך,“ האָט ער געזאָגט און
איז אויפֿגעשטאַנען פֿון אַרמ.

כ'האָב געהערט, ווי דער אויבער-קעלנער האָט מיר געזאָגט: „איהר
פֿערלאַזט אונז אַלואַ אין פֿערצעהן טעג!“
פֿון מיינעטוועגען, האָב איך זיך געטראַכט ביי זיך; וואָס מאַכט עס
אויס? אין אַ וואַך אַרום וועט זולאָדימיערין ווידער זיין ביי מיר! און איך
האָב איהם געוואָלט דאַנקען דערפֿאַר, כ'האָב זיך אומגעדערעהט, — איז ער
שוין מעהר ניט געווען לעבען מיר.

אין אַ וואַך אַרום, איינמאָל בשעת איך בין אַהיים געקומען, האָב איך
געפֿונען אַ כריעף פֿון איהם. ער האָט געשריבען אזוי ביטער, אזוי אור-
מעטיג, ער האָט דערזעהלט, אז ער איז נאָכגעפֿאַהרען דער געלער דאַמע,
אז ער קען מיר דאָס געלד ניט בעצאָהלען, קיינמאָל ניט, ער איז אין
גאַנצען צובראָכען דורך די נויטה. דאַן האָט ער זיך פֿון דאָס ניי אָנגערופֿען
אַ נידערטרעכטיגע זעלע און אונטער'ן כריעף האָט ער גע'חתם'עט: „דער
שקלאַף פֿון דער געלער דאַמע.“

איך האָב געטרויערט טאָג און נאַכט און האָב גאָרנישט געקענט טהאָן.
אין אַ וואַך אַרום האָב איך פֿערלאָרען מיין שמעלע און געמוזט זוכען אַ
נייע. בייטאָג בין איך אַרומגעגאַנגען איבער אַנדערע קאַפֿע-הייזער און

האָטעלען; כ'האָב אויך געקלאַפט אין די טהירען ביי פּריוואַט-פּערזאָנען
און זיי אָנגעבאָטען מיין דיענסט. ס'האָט מיר אָבער נישט געגליקט. שפּעט
ביינאַכט האָב איך דאָן אויפֿגעקויפֿט גאַנץ ביליג אַלע צייטונגען און קור-
מענדיג אַ הייס, האָב איך גוט דורכגעקוקט די אַנאַנסען. כ'האָב זיך
געטראַכט: אפשר וועל איך קענען ראַטעווען וואַדימיעריץ און מיך...

נעכטען אָווענד האָב איך געפֿונען זיין נאָמען אין אַ בלאַט און האָב
געלייענט וועגען איהם. גלייך נאָכדעם בין איך אַרויס פֿון שטוב, אַרומ-
געגאַנגען אין פֿיעלע גאַסען און ערשט היינט אין דער פֿריה געקומען
צוריק אַהיים. אפשר בין איך ערגעץ-וואו געשלאָפֿען אָדער גאָר אָבגע-
זעסען די גאַנצע נאַכט אויף אַ טרעפּ, נישט קענענדיג געהן ווייטער; אָבער
דאָס ווייס איך אַזונד נישט.

כ'האָב עס היינט ווידער אַמאָל געלייענט; אָבער נעכטען אָווענד, און
איך בין געקומען אַ הייס, האָב איך עס צוערשט איבער געלייענט. כ'האָב
פֿערבראָכען מיט די הענד; דאָן האָב איך זיך אַנידערגעזעצט אויף אַ
שטוהל. אין אַ ווילע אַרום האָב איך זיך געזעצט אויף דער ערד און זיך
אָנגעשפּאַרט אָן שטוהל. איך האָב געקלאַפט מיט די פֿלאַכע הענד אויף
דער פּאָדלאָגע, בשעת איך האָב עפעס געטראַכט. פֿילייכט האָב איך גאָר-
נישט געטראַכט; אָבער ס'האָט מיר געטומעלט אין קאָפּ און איך האָב
נישט געוואוסט אויף וואָס פֿאַר אַ וועלט איך בין. דאָן בין איך אַפּנים
אויפֿגעשטאַנען און אַרויסגעגאַנגען. אונטען ביים עק גאַס, דאָס געדיינק
איך גוט, האָב איך דער אַלטער בעטלערין געגעבען אַ גראַשען און גע-
זאָגט: „דאָס איז פֿון דעם הערר מיט דעם גראַען אַנצוג. איהר ווייסט
דאָך!“

„איהר זייט פֿילייכט זיין כלה?“ האָט זי געפֿרעגט.

כ'האָב געענטפֿערט: „ניין, — איך בין זיין אלמנה.“

און איך האָב זיך ביו היינט אין דער פֿריה אַרומגעשלייעט אין די גאַס-
סען. און איצט האָב איך עס נאָך אַמאָל איבערגעלייענט. וואַדימיעריץ פֿ.

האָט ער געהייסען.

דער רינג.

יז א געזעלשאַפֿט האָב איך אַמאָל געזעהן אַ יונג פֿערליעבט מיידעל.

איהרע אויגען זיינען געווען טיעף בלוי; געשמראַהלט האָבען זיי, און זי האָט ניט געקענט פֿערבאַרגען איהרע געפֿיהלען.

וועמען זי האָט דאָס לייעב געהאַט?

דעם יונגען מאַנטשיק, וואָס איז געוועסען דאָרט ביים פֿענסטער, דעם בעל הבית זעהן, אַ מאַן אין אונזפֿאַרם און מיט אַ געזונדע לייבען-שטימע. אַך, ווי זי געהאַט דאָס די אויגען ניט אַראָב פֿון דעם יונגען מאַן, און ווי אונרוהיג זי זיצט דאָס אויף איהר שמוהל!

אַז מיר זיינען שפּעט ביינאַכט צוזאַמען אַהיים געגאַנגען, מחמת מיר זיינען אזוי גוט בעקאַנט געווען, רופֿ איך זיך אָן:

„וואָס פֿאַר אַ שעהן און הערליך וועטער דאָס איז! האָסט דו זיך היינט ביינאַכט גוט אַמוזירט?“

און כדי איהר וואונט צו ערפֿילען, נאָך אידער זי פֿערלאַנגט עס, האָב איך אַראָבגענומען מיין רינג פֿון פֿינגער, מיין פֿערלאַבונגס-רינג, און האָב געזאָגט:

„זעה, דיין רינג איז אויף מיר צו ענג געוואָרען; ער דריקט מיר אַשטייגער, ווען דו וואָלסט איהם געלאָזט אַביסעל ברייטער מאַכען?“

זי האָט אויסגעשמרעקט די האַנד און שטילערהייט געזאָגט:

„גיב איהם נור אַקאַרשט מיר, וועט ער שוין גרעסער ווערן.“

און איך האָב איהר דערלאַנגט דעם רינג.

אין אַ מאַנאַט אַרום האָט איך איהר ווידער געטראָפֿען.

כ'האַב איהר געוואָלט פֿרעגען אויף'ן רינג, נאָר איך האָב איהר צורוח געלאָזט.

וואָס איז די איילעניש? האָב איך זיך געטראַכט. ס'האַט נאָך צייט. אָבער זי הויבט אויף די אויגען, קוקט אַרויס ווייט אין גאַס און זאָגט:

„יא, כ'האַב גאָר פֿערגעסען... דער רינג, כ'האַב געהאַט אַן אונגליק מיט איהם. איך האָב איהם ערגעץ פֿערוואָרפֿען, אָדער בעסער געזאָגט, פֿערלאָרען.“

און זי וואַרט אויף מיין ענטפֿער.

„ביסט דו ניט ביז אויף מיר דערפֿאר?“ פֿרעגט זי אונרוהיג.
„גין,“ ענטפֿער איך.

אך, ווי א שטיין איז איהר אראָב פֿון האַרצען!... און מיט אַ לייכטען
געמיטה איז זי אַוועק אַהיים, צופֿריעדען דערפֿון וואָס איך בין ניט ביז
אויף איהר דערפֿאר.

* *
*

דאָן איז אַריבער אַ גאַנץ יאָהר.

ווידער אַמאָל בין איך געקומען אין דער געגענד. און איינמאָל אַווענד-
צייט בין איך געגאַנגען אויף אַ בעקאַנטען, זעהר בעקאַנטען וועג.
מיט אַמאָל קומט זי מיר אַנטקעגען. און דרייפֿאַך בלוי זיינען געווען
איהרע אויגען, און דרייפֿאַך שטראַהלענד זיינען זיי געווען. נאָר דער מויל
איהרער איז געוואָרען אַזוי גרויס און אַזוי בלאַס.

„אַט האָסט דו דיין רינג,“ וואָגט זי מיט פֿרויד, „דיין פֿערלאָבונגס-
רינג. איך האָב איהם ווידער געפֿונען, געליעבטער מיינער, און האָב איהם
געלאָזט גרעסער, ברייטער מאַכען. נו, איצט וועט ער דיר שוין מעהר ניט
דריקען.“

איך האָב אָנגעקוקט די פֿערלאָוענע פֿרוי און איהר גרויסען בלאַסען
מויל. און איך האָב אויך בעטראַכט דעם רינג.

„אך,“ האָב איך זיך אָבגערויפֿען און זיך דערביי טיעף פֿערנייגט,
„מיט דעם רינג האָבען מיר קיין מזל ניט! איצט איז ער שוין צו ברייט!...“

אויף דער גאס.

'געה ארום ביי מיר אין שטוב ארויף און אראָב און די מעשה מומ'ן
 צייטונגס-דינגעל וויל מיר גאָר פֿון זינען ניט אַרויס. אין פֿלוג
 געהט ער מיר גאָרנישט אָן, כ'האָב זיך אַנטקעגען איהם גאָרנישט
 אַזוי שלעכט אויפֿגעפֿיהרט, אדרבה, אַז מען וויל זאָגען, איז ער
 גאָר געווען צופֿריעדען מיט'ן גאַנצען עסק. נאָר דאָך האָב איך
 איהם אַרומגעזוכט צוויי שעה נאָכאַנאַנד, כדי זיך איבערצוכעמען מיט איהם.
 אָט ווי ס'איז צוגעגאַנגען. איך געה מיר אַזוי אַרויף מיט דער קאַרל
 יאָהאַן-גאַס. ס'איז געווען קאַלט און פֿינסטער, נאָר דער עיקר איז געווען
 פֿינסטער, און דער זייגער האָט שוין געמוזט זיין אַרום זיבען. מילא, געה
 איך אַזוי מיט אָפֿענע אויגען און בעטראַכט די גאַס.

מיט אַמאָל דערועה איך דעם צייטונגס-אינגעל ווי ער שטעהט אויף'ן
 עק גאַס לעבען גינטהערס קאָנדיטאָריי און רופֿט אויס דעם „וויקינג“.
 ער האָט איין נוסח און זאָגט כסדר נור אָט די ווערטער:
 „קויפֿט פֿאַרט דעם וויקינג!“

כ'האָב עס ניט בעמערקט גלייך אויף'ן שטעל, ערשט אַז איך בין
 פֿערכייגעגאַנגען אַ פֿאַר טריט, זיינען מיר די ווערטער זיינע אַריין אין
 מוח. כ'האָב זיך אומגעקוקט צו איהם און געטראַכט: דו וואָלסט איהם
 כ'לעבען געמעגט געבען אַ צעהנער, נישקשה, וועסט ניט אַרעמער ווערן
 דערפֿון. און תוך כדי דבור לייג איך טאַקי אַריין די האַנד אין קעשענע
 אַרויסצוגעהמען די מטבע. איך בעמערק, אַז דער ערשטער איינפֿאַל מיי-
 נער איז טאַקי געווען, דעם אינגעל צו געבען אַ צעהנער. אָבער ווי איך
 האָב נאָר געהאַלטען די האַנד אין טאַש, דערלאַנגט מיר מיט אַמאָל אַ
 שטורכע די אַלטע לעבענס-קלוגקייט, און כ'מאַך צו זיך אַליין: עט, ס'האָט
 קיין זינן ניט שיינקען אַ מענשען צעהן ערע*), ער וועט דערמיט נישט
 געהאַלפֿען ווערן; ניט אַמאָל צעהן קראַנען קענען דאָ העלפֿען, דאָס מאַכט
 די זאַך נאָך ערגער ווי עס איז, עס פֿיהרט איהם איבער און אַזוי ווייטער.
 כ'בין אַרויף צו דער אונזווערזיטעט און דערנאָך דעם זעלבען וועג
 צוריק. ביי די פֿענסטער פֿון קאַמערמייער'ס בוכהאַנדלונג בלייב איך שטעהן

(*) אַן „ערע“ איז אַ הונדערטעל פֿון אַ קראַנע, וועלכע האָט דעם ווערט פֿון אַן
 ענגלישען שילינג אָדער אַ האַלבען רובל.

און קוק זיך צו צו די ביכער, און ווי איך שטעה אזוי מיט'ן רוקען צום גאס דערהער איך ווידער דעם צייטונגס-אינגעל'ס קול. ער איז געווען נאָהענט הינטער מיר. ער האָט זיך געקרוגט מיט אַ פּאָר שכור'ע מאַט-ראָוען איבער אַ נומער „וויקינג“, וואָס זיי האָבען איהם צוריסען, און די מאַטראָוען האָבען בשום אופן ניט געוואָלט בעצאָהלען פֿאַר דער צוויי-סענער נומער. האָט דאָס אינגעל אָנגעהויבען וויינען.

געה איך אַלואַ צו צו זיי געוואָהר ווערן, ווי דאָס איז געשעהן. אויס-געהערט די מעשה, זאָג איך די מאַטראָוען גאָר פשוט, אַז זיי מווען, פֿערשטעהט זיך, בעצאָהלען. אָבער ס'האָט גאָרנישט געהאָלפֿען, זיי האָבען זיך פֿון מיר אויסגעלאַכט און געזאָגט:

„קוקט גאָר אָן דעם דאָ!“

דאָס האָט מיך שטאַרק פֿערדראַסען און איך האָב צונויפֿגעביסען די צייהן פֿאַר בעס.

נו, האָב איך אַמאָל געקראָגען ערגעץ אַ גרויסע, קיילעכדיגע קראַוואַט-שפּילקע, וואָס זעהט אויס ווי איהר ווילט אַליין; זי איז אזוי גרויס, אַז מען קען זי אפילו אָננעהמען פֿאַר אַ פּאַליציי-שילד אָדער וואָס פֿאַר עס איז געהיימען צייבען, און די דאָזיגע שפּילקע טראָג איך שטענדיג אויף דער לינקער זייט כרוסט אונטער'ן ראָק. און אזוי ווי אַט די ביידע שכור'ע מאַטראָוען שטעהען אזוי און מאַבען זיך לוסטיג מיט דער צוריסענער נומער „וויקינג“ און ווילען בשום אופן ניט בעצאָהלען פֿאַר איהר, פֿאַלט מיר פּלוצלינג אין צווערן דרייסט; כ'דרעה זיך אום צו די טויגעניכטסען, עפֿען פֿונאַנדער דעם ראָק און ווייז אָן אויף מיין מאַדנער קראַוואַט-שפּילקע, ניט אויסריידענדיג בעת מעשה קיין איין וואָרט. אַ רגע קוקען מיר זיך אָן איינע די אַנדערע, דערנאָך רופּ איך זיך אָב מיט אַ קאַלטען און בעשטימטען טאָן:

„איהר ווילט אַלואַ בעצאָהלען אָדער איהר ווילט געהן מיט מיר?“

דאָס האָט געהאָלפֿען. דער „וויקינג“ איז בעצאָהלט געוואָרען, און מיר פֿיער מענשען-קינדער, וועלכע האָבען זיך אַרומגעריסען צוליבע'ן בלאַט, וויינען זיך פֿונאַנדערגעגאַנגען יעדער זיין וועג. דאָס אינגעל האָט זיך אויסגעווישט די אויגען און איז אַוועק מיט דער גאַס אַרויף, בעת ווען איך האָב זיך געלאָזט געהן אַראָב מיט דער קאַרל יאָהאַן-גאַס. די מאַט-ראָוען האָבען זיך אַוועקגעשלעפט אין דער געגענד פֿון טיוואָלי.

כיי דער פּאַסט קעהר איך זיך ווידער אום און געה נאָך אַמאָל אַרויף מיט דערזעלבער גאַס. מיין מוח איז נאָך אַלין פֿערנומען געווען מיט דעם צייטונגס-אינגעל. איך האָב זיך געטראַכט: דו האָסט דעם-קליינעם כהור'ל געהאָלפֿען אָבקריגען זיין געלד, ער איז דיר... פֿערשטעהט זיך, דאַנקבאַר דערפֿאַר און ער וועט דיך שוין מעהר ניט דערקומטשען, אַז דו וועסט פֿערבייגעהן; ער מוז אַודאי האָבען אַ געפֿיהל פֿון טאַקט, אפשר האָט ער גאָר געהאַט אַ גוטע ערציהונג.

אויבען ביים גראַנד האָטעל דערזעה- איך איהם ווידער אַמאָל, ער שטעהט גאַנץ נאָהענט לעבען דער לאַמטערנע, אזוי אז איך קען איהם דייטליך אַרויסזעהן, און איך זאָג צו זיך אליין, בעת איך געה צו נעהנ- מער, ווי ער וועט מיך נור דערזעהן, וועט ער אַנשוויגען ווערן, ביז איך וועל פֿערבייגעהן, און געהן געה איך פֿערביי אזוי נאָהענט לעבען דער לאַמטערנע ווי נור מעגליך, כדי איהם צו געבען אַ געלעגעהייט מיך צו דערקענען.

כ'האָב אַ טעות געהאַט. ער האָט קיין שום חילוק ניט געמאַכט צווי- שען מיר און וואָס פֿאַר עס איז אנדערן, ער האָט מיר אויסגעשטרעקט די צייטונג און געזאָגט, איך זאָל קויפֿען ביי איהם דעם „וויקינג". שטום און געקרענקט ביי'ן ביין און דורכגעגאַנגען פֿערביי איהם. כ'האָב געהאַט אַ ביטערן טעות אין איהם; ער איז פֿערשטעהט זיך, ניט מעהר ווי אַ „וויקא"*)-אינגעל, אַ ריכטיגער, צולאָזענער יונגאַטש, וואָס מוז שוין אַדאָי רויכערן טאַבאַק און טהאָן נאָך אנדערע שעהנע זאַכען. היקצור, ס'איז אַ ריכטיגער קליינער זשוליק, מיט וועמען איך האָב עס דאָ צו טהאָן. איך בין געווען שטאַרק ברוגו אויף איהם, געהענדיג אזוי ווייטער, און שטיל ביי זיך אין האַרצען האָב איך געפֿיהלט, אז איך האָב איהם בעהאַנדעלט אַקוראַט ווי ער האָט עס פֿערדיענט, דערמיט וואָס איך האָב איהם דעם צעהנער ניט געגעבען.

מילא, מעהר האָט ניט געפֿעהלט, ער זאָל מיר נאָך אַ דריטען מאָל אַרוינשפּרינגען אין פנים אַריין מיט זיין צייטונג. אויף איהם איז אַלעס צו גלויבען, מחמת איך האָב דאָ געהאַט צו טהאָן מיט אַן ענות מחוצף- דיגען, קליינעם לויפֿער. מעהר האָט מיר טאַקי ניט געפֿעהלט!

ביי דער אַניווערויטעט האָב איך זיך פֿערקירעוועט צוריק. נה, האָב איך אָנגעהויבען בערעכענען, וואו איך קען זיך אַ שטייגער ווידער צו- נויפֿטרעפֿען מיט דעם אינגעל. כ'האָב עס געוואָלט אזוי איינשטעלען, אז איך זאָל איהם בעגעגענען אויף אַ שטאַרק בעלייבטעטען אָרט פֿון דער גאַס, כדי ער זאָל מיך גלייך דערקענען, ווי נאָר ער וועט מיך דערזעהן. כ'בין זיך אזוי לאַנג און אזוי ברויט מיט זיך אליין מכח דער דאָ- זיגער פֿראַגע, אז איך ווער, ס'זאָל מיר צו קיין חרפה ניט זיין, שטאַרק נערוועז און איך לאָז זיך אַריין אין די נאַרישסטע השערות. ווי איז דער דין, טראַכט איך, אז דאָס אינגעל איז גאָר פשוט אַוועק אַהיים? האָב איך, הייסט עס, זיך אומזיסט און אומנישט געבראַכען דעם קאַפּ מיט די אַלע פלענער. גאָט ווייסט, צו האָט ער זיך גאָר ניט אומגעקעהרט און איז אפשר אַוועק פֿאַראַויס פֿאַר מיר די גאַנצע גאַס, אָנשטאַט מיר אַנטקענען צו קומען.

און ווער וועט זיך דאָס גאָר גלויבען, אז איך אַלמער מענש האָב אָנ-

*) אַן אויסגעלאַסענער קוואַרטאַל אין קריסטיאַניאַ.

געהויבען שטעלען לאנגע טריט, איינפֿאַך לויפֿען מיט אימפעט, בלויז דערפֿאַר, כדי אָן אַרומער צייטונגס-אינגעל זאָל האָבען אַ געלעגענהייט, מיר אָנבאַטען נאָך אַמאָל דעם „וויקינג“,—פֿערשטעהט זיך, אויב ער וועט זיך דאָס אונטערשטעהן צו טהאָן?

אַבער ביי בלאַמקוויסט טרעף איך איהם שטעהן גאַנץ רוהיג לעבען טהיר אויף דער גראַטקע ביים פֿענסטער. ער שטעהט און פֿריערט, מיט אַרויפֿגעצויגענע שולטערן און מיט די הענד און די הויזענ-קעשענעס. ווען ניט ווען דערמאָנט ער די פֿערבייגעהער מכח דעם „וויקינג“.

ער נעהמט שוין מעהר די הענד ניט אַרויס און שטרעקט אויך ניט אויס די צייטונגען, ווי זיין שטייגער איז צו טהאָן.

נו, קום איך אַלאָ. כִּלְגַעָה דורך אַזוי נאָהענט ווי נור מעגליך פֿערביי איהם, עס זענען אסור פֿאַרהאַן צוויי איילען צווישען מיר און איהם, און ער זעהט מיך גאַנץ דייטליך אין שוין פֿון די אַראַמאַס לאַמטעהנע. און ווי ער דערזעהט מיך נור, אַז ער גיט זיך דאָס אַ הויב, קוקט מיר אַרײַן, גלייך אין פנים אַרײַן, הויבט אויף זיין פֿעקעל מיט צייטונגען אין דער הויך, און עפעס אַזוי ווי צווישען אונז וואָלט גאַרנישט, אַבער טאַקי גאַרנישט פֿאַרגעקומען, טהוט ער אַ זאָג:

„קויפֿט פֿאַרט דעם „וויקינג“!“

איך בין געבליבען שטעהן. דער רעוולטאַט פֿון דער דאָזיגער פֿראַבע האָט מיך אַזוי איבערראַשט, אַז דאָס האַרץ האָט מיר אָנגעהויבען שטאַרק קלאַפֿען, בשעת ער האָט אַרויסגערעדט די ווערטער.

נו, איז מיר אַרײַן אין קאָפֿ גאָר אַ נאַרישע המצאה און איך האָב זי דורכגעפֿיהרט. דער בחור האָט מיך אַ קאַלטען לונג און לעבער צום נאָר געמאַכט און דריי מאָל נאָכאַנאַנד האָט ער מיר אָנגעבאַטען דעם „וויקינג“. איך בין געווען צורודערט און אויסער זיך פֿאַר כעס, און איך האָב איהם גענומען אויסריידען מיט די האַרבסטע ווערטער, וואָס איך האָב נאָר געקענט געפֿינען, דערפֿאַר וואָס ער לאָזט קיינעם ניט דורכ-געהן רוהיג אין גאַס. ער האָט קיין וואָרט ניט געענטפֿערט, נאָר אָנגע-קוקט האָט ער מיך אַזוי ווי פֿריהער; דאָס איז שוין געווען אַביסעל צו העזע'דיג. אָט דאָ איז זי מיר אַרויף אויף'ן זינען, די המצאה'לע מיינע: כִּלְהָב אַרויסגענומען אַ פֿופֿציגער פֿון קעשענע, איהם געהאַלטען אַ ווילע גאַנץ נאָהענט אונטער דעם אינגעל'ס נאָז און איהם אַרונטערגעלאָזען צווישען די אייזענס פֿון דער גראַטע, אויף וועלכער ער איז געשטאַנען. דערנאָך האָב איך טאַקי גלייך אויף'ן שטעל אַרויסגענומען אַ צווייטען פֿופֿציגער פֿון טאַש, איהם געוויזען דעם צייטונגס-יונג און איהם אַראָב-געלאָזט אין דעם זעלבען אָרט.

„אַצינד זיי מוחל“, האָב איך זיך אַבגערופֿען מיט אַ שמויכעל, „און נעהם זיי דיר אַרויס פֿון אונטען, דו קליינער שד דו, און לאָז מיך צו רוה!“

די גראטע איז געווען שטארק אָנגעפֿראָרען, און עס האָט מיר פֿער-
שאַפֿט אַ געוויסע בעפֿרידגונג צו זעהן, ווי מיין פּלאַג-גייסט מוז קראַצען
מיט די פֿינגער אין די שפּאַלטען און זיך מוטשען, כדי צו צוקומען צו
די צוויי זילבער-שטיקלאַך. זיינע פֿינגער זיינען אַלע וויילע געבליבען
היינען אויף די קאַלטע אייזענס. ב'האַב אויך געזעהן, אַז אויף איין האַנד
האַט זיך איהם געמאַכט אַ וואַנד; אָבער ער האָט געאַרבייט ווייטער
מיט חשק, אום צו דערגרייכען די צוויי פֿופֿציגער. ער לאָזט ניט נאָך,
ער פֿערקאַטשעט איינעם פֿון זיינע אַרבעל ביז אַרויף און שפּאַרט אַראָב
די האַנד צווישען דער גראַטע און דער וואַנד. דער אַרױס זיינער האָט
אויסגעזעהן שרעקליך דין.

ענדליך ניט זיך איהם איין אָנצונעהמען איין זילבער-שטיקעל אונטען.
„נו, האָב איך איינעם!“ זאָגט ער גאַנץ גליקליך.

אַרויפֿציהענדיג די האַנד צוריק, רייסט ער זיך אָב אַ שטיק הויט אָן
דער וואַנד. ער קוקט מיך אָן, צו מיין איך עס טאַקי ערנסט, אַז ער
קען צונעהמען דאָס דאָזיגע געלד פֿאַר זיך, אָט דאָס גאַנצע געלד! און
אַזוי ווי איך זאָג גאַרנישט, בעהאַלט ער עס און איז זיך מכין צו דער
צווייטער הקפּה, דאָס הייסט אַרויסצוקריגען אויך דעם צווייטען פֿופֿציג-
גער. ער שפּאַרט ווידער אַמאָל אַראָב די האַנד אין שפּאַלט און הויבט
אָן אויסציהען די פֿינגער זיינע נאָך'ן קליינעם אונזר. זיין אָנשטריינגונג
איז גאַר ניט צו בעשרייבען, ער אַרבייט מיט אַלע כּלױם, אין זיין הילפֿ-
לאָזיגקייט שטעקט ער זאָגאַר די צונג אַרויס, אָקוראַט ווי דאָס וואַלט
עפעס געקענט העלפֿען.

„ווען איך וואַלט נור געהאַט אַ שפענדעל!“ מאַכט ער, „וואַלט איך
איהם געקענט צורוקגען צו מיר!“ און ער הויבט בעת משה אויף אַביסעל
דעם קאַפּ און קוקט מיך אָן.

צי האָט ער ערוואַרטעט הילף פֿון מיר? וואָס זשע, האָט דער קליי-
נער דורכגעטריבענער לויפֿער געמיינט, איך זאָל זיך מטריח זיין און
איהם נאָך צוטראָגען אַ שפענדעל?

„יאַ, ב'וועל דיר שאַפֿען אַ שפענדעל!“ מאַך איך. „אָבער ניט דיר צו
העלפֿען, ס'הויבט זיך גאַר ניט אָן! ב'וועל דיר בריינגען אַ צו קורץ
שפענדעל, מיט וואָס דו וועסט גאַרנישט קענען מאַכען. וואַרט אַ וויילע,
ב'בריינג עס גלייך!“

„נע, דאָס לוינט זיך דאָך ניט!“ האָב ער מיט אַמאָל געענטפֿערט.
ער לייגט אַרױן די האַנד אין טאַש און נעהמט אַרויס אַ פֿערושאַווערט
מעסערל, מיט וועלכען ער הויבט אָן צו שאַרען. ער האַלט עס צווישען
צוויי פֿינגער און שטרעקט עס אויס נאָך'ן פֿופֿציגער. לאַנגזאַם און פֿאַר-
זיכטיג פֿיהרט ער די מטבע ווייטער און ווייטער צו דער וואַנד און דער-
נאָך אַרויף צום שפּאַלט צו.

ער איז זיכער אים שטאַנד געווען אויף אַזאָ אופן דעם פּרופּיציונער אַרויס-
צוקריגען פֿון אונטען, דער קליינער חברה-מאַן איז געווען פֿעסט ענט-
שלאָסען דערויף. פֿול מיט פֿערדרום האָב איך געזעהן, אַז עס גיט זיך
איהם ווירקליך איין, אַרויפֿצובריינגען די מטבע ביו אויבען, און איך האָב
געהערט ווי ער זאָגט:

„אַצונד וועט עס שוין ניט נעהמען לאַנג!“

כ'האָב זיך אומגעקוקט. אַ גאַנצער עולם איז געשטאַנען אַרום אונז און
האָט זיך צוגעקוקט צו דעם אינגעל און צו מיר. האָב איך זיך מיט כעס
אַ דרעה געטהאָן אויפֿן קנאַפֿעל און בין מיר אַוועק מיין וועג.
אַבער אין אַ שעה אַרום בין איך ווידער אַרויף מיט דער קאַרל יאָהאַן-
גאַס און האָב געזוכט דעם זעלבען אינגעל, ער איז אין ערגעץ ניט גע-
ווען צו זעהן. אין דער האַנד האָב איך געהאַלטען אַ צוויי קראָנען-שטיק
און איהם אַרומגעזוכט אַ היבשע וויילע, כ'האָב זיך געוואָלט מיט איהם
פֿערגלייכען און איהם צוגעבען נאָך אַ פּאַר שילינג אויף אַ פּאַר האַנד-
שוה. נאָ—ער וואָלט זיך אפּשר גאָר פּאַר דאָס געלט טאַבאַק געקויפֿט
אַדער, אויב ער איז פֿון דעם רעכטען סאָרט, וואָלט ער עס פֿילייכט גאָר
פֿער'שכור'ט; ס'איז אַן עבירה איהם עפעס צו געבען.

מיט די דאָזיגע געדאַנקען בין־איך אַוועק אַהיים.

נאָר היינט האָב איך ווידער געמוזט דיינקען וועגען דעם צייטונגס-
אינגעל. איך דערמאָן זיך אָן זיין קלעגליכען אַרים און אָן די פּאַר בלוטס-
טראָפען אויף די דאַרע ביינדלאַך פֿון זיין האַנד. און פֿאַר די אויגען
שטעהט זי מיר, זיין גאַנצע קליינע גנב'ישע געשטאַלט, בשעת ער איז
געלעגען אויפֿן בויך אויף דער אייזערנער גראַטע און האָט אויסגע-
שטרעקט די צונג און די פֿינגער נאָך די צוויי זילבער-שטיקלאַך.

אגאנין געוועהנליכע פליעג פון מיטלער גרויס.

וונער בעקאנטשאפט האט זיך אָנגעהויבען דערמיט, וואָס איינמאָל, בשעת איך בין געוועסען און געשריבען, איז זי אריינגעפֿלויגען דורך מיין אָפֿענעס פֿענסטער צו מיר אין שטוב אַרײַן און האָט גענומען אַרומטאַנצען אַרום מיין קאַפּ. אַט אַפֿנים דער שטאַרקער ריח פֿון ספּירט, מיט וואָס מײַנע האָר זײַנען געווען בענעצט, האָט איהר צוגעצויגען. איינמאָל נאָך'ן אַנדערן האָב איך אויף איהר די האַנד אויפֿגעהויבען, אָבער ס'זאָל איהר גאָר אָנהױבען אַרען. נו, האָב איך געכאַפּט די פּאַפּיר-שערעל צו איהר.

איך האָב, פֿערשטעהט איהר מיך, אַ שער, איז זי גרויס און שעהן. וואָס טהו איך ניט מיט איהר? דאַרף איך רײַנגען מיין פּיפּקע, איז די שער, דאָס פֿײַער צושאַרען—די שער, און פֿאַר נױטה שלאָג איך מיט איהר אויך אָן די טשוועקעס אָן וואַנד. אין מיין געשיקטער האַנד איז די שער געוואָרען אַ מוראַ'דיגע שטיק געוועהר. איך האָב זי אַ וואָרף גע-טהאָן עטליכע מאָל אין דער לופֿטען, און די פֿליעג איז אַוועקגעפֿלויגען. אָבער אין אַ ווײַלע אַרום איז זי צוריקגעקומען און האָט זיך פֿון דאָס נײַ גענומען צו איהר טאַנין. ווער איך מן הסתם אין כּעס, כאַפּ זיך אויף און רוק אָב דעם טיש ווײַטער, צו דער טהיר צו. די פֿליעג איז ניט פֿויל און געהט מיר נאָך. טראַכט איך זיך: נו, כ'וועל דיר שוין אָכטהאַן אַ שפּיצעל. און איך בין שטילערהײַט אַוועק און אויסגעשווינגט דעם ספּירט פֿון מײַנע האָר. האָט עס טאַקי געהאַלפֿען. מיט אַ פֿערטרויערטע מײַנע האָט זיך די פֿליעג אַוועקגעוועצט אויף מיין לאַמפּ און זיך פֿון אָרט ניט געריהרט.

אַזוי איז אַריבער אַ היבשע ווײַלע. כ'האַב ווײַטער געשריבען און פֿאַר-טיג געמאַכט אַ היבש ביסעל פֿון מיין אַרבייט. אָבער לאַנג האָט עס אַזוי ניט געקענט געהן, ס'איז מיר געוואָרען אַביסעל מאַנאַטאַן, זיך שטענדיג צו בעגעגענען מיט דער פֿליעג, יעדעס מאָל ווען איך הױב נאָר די אוי-גען אויף. איך האָב זיך איינגעקוקט אין איהר; זי איז געווען אַ גאַנץ געוועהנליכע פֿליעג פֿון מיטלער גרויס, פֿעסט געבױט מיט גרױע פֿלײ-געל. „גיב זיך אַ ריהר אַביסעל!“ האָב איך געזאָגט. זי האָט זיך אָבער ניט געריהרט. „אַוועק פֿון דאַנעט!“ מאַך איך צו איהר, אַ פֿאַך געבענ-דיג מיט דער האַנד. האָט זי זיך אויפֿגעהויבען אין דער לופֿטען, איז אַ

זוילע אַרומגעפֿלויגען איבער'ן צימער און האָט זיך צוריק אוועקגעזעצט אויף'ן לאַמפּ.

פֿון דער רגע הויבט זיך אייגענטליך אָן אונזער ריכטיגע בעקאַנטשאַפֿט. פֿאַר איהר שטאַנד האַפֿטיגקייט, פֿאַר איהר עקשנות האָב איך געקראָגען דרך ארץ; וואָס זי וויל, דאָס וויל זי. זי האָט מיך אויך געריהרט מיט איהר אויסדרוק; דעם קאָפּ האָט זי געהאַלטען אָנגעבויגען אָן אַ זייט און האָט מיך אָנגעקוקט מיט אַ טרויעריגען בליק. אונזערע געפֿיהלען זיינען געוואָרען געגענווייטיג; זי האָט פֿערשטאַנען, אַז איך אינטערעסיר מיך אין איהר און האָט עס גוט אויסגענוצט; וואָס ווייטער האָט זי זיך אַלץ גע-נומען מעהר רעכט און מעהר פֿרויהייט איבער מיר. שוין אַרום נאָכמיטאָג, בשעת איך האָב געוואַלט אַרויסגעהן אין גאַס, איז זי אַ בעלז געווען צופֿליהען צום טהיר און זיך סטאַרען מיר פֿערשטעלען דעם וועג.

אויף מאָרגען בין איך אויפֿגעשטאַנען צו דער געוועהנליכער צייט. אַז איך האָב געענדיגט מיין אָנבײַסען און געוואַלט אַריינגעהן אין צימער, זיך אַנידערזעצן אַרבייטען, טרעף איך מיין פֿלױעג בײַ דער טהיר. האָב איך איהר אָבגעגעבען איהר „גוט-מאָרגען“. עטליכע מאָל האָט זי אַרומ-געזומט איבער'ן שטוב און האָט זיך אַנידערגעזעצט אויף מיין שטױהל. דאָס איז כלל ניט געווען מיין רצון און איך האָב דעם שטױהל געדאַרפֿט האָבען פֿאַר זיך. „אוועק פֿון דאַנעט!“ מאַך איך צו איהר. הויבט זי זיך אויף אויף עטליכע צאָל און לאָזט זיך ווידער אַראָב אויף'ן שטױהל. זאָג איך צו איהר: „נו, זעין איך זיך אַנידער!“—און איך האָב זיך טאַקי אַנידערגעזעצט. איז די פֿלױעג אוועקגעפֿלויגען און האָט זיך געזעצט בײַ מיר אויף'ן פּאַפּיר. „אוועק!“ זאָג איך. קיין ענטפֿער. בלאָז איך אויף איהר, אָבער זי וויל זיך פֿון אַרט ניט ריהרען. „ניין“, מאַך איך. צו איהר, „אַז איינער וועט קיין שום איינזעהעניש ניט האָבען מיט'ן צווייטענס פֿערלאַנג, קען עס לאַנג ניט אָנגעהן!“ זי האָט זיך צוגעהערט צו מיינע הייד, האָט זיך פֿערטראַכט אַ ווילע, אָבער זי האָט דאָך בעשלאָסען, צו בלייבען זיצען. נו, האָב איך ווידער געכאַפט די פּאַפּיער-שערעל און זי אַ וואָרף געטהאָן אין דער לופֿטען. גראָד איז דאָס פֿענסטער אָפֿען. ווען—דאָס איז מיר גאָר פֿון זינען אַרויס—און די פֿלױעג איז אַרויס-געפֿלויגען.

אַ פֿאַר שעה נאָכאַנאַנד איז זי געבליבען אויף דרויסען. איך בין די גאַנצע צייט אַרומגעגאַנגען איבער'ן צימער און האָב חרטה געהאַט, וואָס איך האָב זי אַליין, מיט מיינע אייגענע הענד, אַרויסגעלאָזט. וואו קען זי ערגעץ זיין? ווער ווייסט וואָס מיט איהר האָט זיך געקענט מאַכען?! ענדליך האָב איך זיך אַנידערגעזעצט אויף מיין פּלאַץ און געהאַט בדעה ווידער אָנהויבען אַרבייטען; אָבער פֿערשיעדענע פֿינסטערע געדאַנקען האָבען מיך געמוטשעט.

מיט אמאל איז די פליעג צוריקגעקומען. זי האָט מיטגעבראַכט עפעס שמוציגעס מיט זיך אויף איינעם פֿון איהרע הינטערשטע פֿיסלאַך. „אַט אַפנים דו ביסט אין מיסט-קאַסטען געווען, חיה'לע מיינס“, רופ איך זיך אָב צו איהר, „פֿע!“ אָבער איך האָב זיך פֿונדעסטוועגען געפֿרייט, וואָס זי איז צוריקגעקומען, און איך האָב ווידער פֿערמאַכט דאָס פֿענסטער. ווי לאָזט דו זיך דאָס אַרויס אויף אַזעלכע ווייטע נסיעות!“ מאַך איך ווייטער צו איהר. קוקט זי מיך אָן, און ס'דוכט זיך מיר אויס, אַזוי ווי זי וואָלט זיך אַמוזירט און געענטפֿערט: „מילא בע!“ אויף מיין פֿראַגע. אין מיין לעבענס-טאַג האָב איך נאָך נישט געזעהן אַ פֿליעג וואָל זיין אַזוי לוסטיג, דאָס איז מיר גראָד שטאַרק געפֿעלען; כ'האָב אויך געזאָגט „מילא בע!“ און זיך צולאַכט פֿון גאַנצען האַרצען. „האַ—האַ, האָט מען נאָך ווען געזעהן אַזאַ פֿליעג?!“ האָב איך געזאָגט. „קום אַקאַרשט אַהער, לאַמיר אויך דיך אַביסעל אַ קראַץ טהאַן אונטער דער מאַרדעטשקע, דו גנב'טע דו!“

פֿאַרנאַכט האָט זי ווידער אמאל פֿרוכירט איהר אַלטען שפּאַס און האָט מיר געוואָלט די טהיר פֿערשפּאַרען, כ'וואָל נישט קענען אַרויסגעהן. איך האָב אָנגעגורט מיינע מאַנסבילשע לענדען און איהר געוויזען, אַז איך בין בעל הבית, ס'איז טאַקי גאַנץ שעהן, אַז זי האָט מיך ליעב; אָבער מיך האַלטען יעדען אָווענד פֿערשפּאַרט אין שטוב, דאָס קען זי פֿונדעסטוועגען נישט, און איך האָב זיך מיט געוואָלד דורכגעשפּאַרט פֿערביי איהר. כ'האָב געהערט, ווי ביזי זי איז געווען, ווי זי האָט דאָרט אינעווייניג אָנגעגעבען מעשים, און איך האָב אַריינגעשריען צו איהר פֿון דרויסען: „נו יאָ, אַזונד וועסט דו שוין זעהן, ווי ביטער עס איז צו זיין אַליין, ווי געזונד, איצט קענסט דו דאָ בלייבען זיצען!“

שפעטער, אין די ווייטערדיגע טעג, האָט מיר די קליינע מיסט-פֿליעג איינפֿאַך געטהאָן צום טויט. זיינען מענשען געקומען צו מיר צו גאַסט, איז זי געוואָרען אייפֿערויכטיג און האָט זיי אַרויסגעיאָגט דורך איהרע מיאוס'ע שטיק. אַז איך פֿלעג איהר דערנאָך אויסריידען פֿאַר איהר שלעכ-טער אויפֿפֿיהרונג און פֿלעג זי וועלען דערפֿאַר אָנגעהמען פֿאַר דער טשאַפֿרינע, האָט זי זיך מיט אַזאַ אימפעט אַ לאָז געטהאָן פֿון דער ערד אַרויף, צו דער סטעליע, אַז איך האָב געמיינט, זי ברעכט האַלו און נאַקען און מיר האָט אָנגעהויבען שווינדלען אין די אויגען דערפֿון. „העי, דו פֿאַלסט אַרונטער!“ שריי איך צו איהר מיט אַלע קולות. אָבער מיין וואַרנונג איז געווען אַרויסגעוואָרפֿען. „נו, פֿון מיינעטוועגען קענסט דו בלייבען זיצען אויבען,“ מאַך איך און קעהר זיך אום מיט'ן רוקען צו איהר. דאָ איז זי אַראָבגעקומען. יאָ, אָבער דערמיט האָט זיך דער עסק נישט געענדיגט, אַז איך האָב זיך אויף איהר נישט געוואָלט אומקוקען, איז זי מיר דוקא אונטערגעפֿלייגען סאַמע אונטער דער נאָז און איז דערנאָך

אַראָבגעפֿאַלען מיט אַ קראַך גראַד אויף מיין מאַנוסקריפט. דאָ האָט זי, אָנגעהויבען אַרומשפּאַצירען אַזוי פֿריי און אַזוי ברייט, אָקוראַט ווי ביי מיר אין שטויט וואָלט גאָר קיין זכר אפילו פֿון קיין פּאַפּיר-שערעל ניט געווען. מען מוז פרובירען מיט איהר מיט גוטען, טראַכט איך זיך. און איך רופֿ זיך אָב צו איהר פֿריינדליך: „געה נישט אַרום דאָ, דו שמירסט זיך דאָך אויס מיט טינט; כ'מיין דאָך נור דיין טובה!“ אָבער זי איז געבליבען טויב צו מיינע ווערטער. „כ'האָב דאָך דיר געוואָגט, וואָלסט ניט געהן אויף'ן פּאַפּיר!“ האָב איך ווידערהאַלט; „ס'איז גראַב פּאַפּיר, קאַפּיע-פּאַפּיר, דו קענסט זיך נאָך איינטרעטען דינע שטיקלאַך אין די פֿיס.“ אָבער ניין, זי האָט ווינציג וואָס מורא דערפֿאַר. „האָט מען שוין אַמאָל געוועהן אַזאַן איינגעשפּאַרטע בריאה!“ האָב איך זיך צושריען מיט כעס; „וואָס זשע! דאָס פּאַפּיר איז אפשר ניט שפּליטערדיג?“ ניין, זי הויבט ניט אָן טראַכטען אפילו, אַז ס'איז שפּליטערדיג. „נו, ווי דו ווילסט זיך,“ מאַך איך; „כ'נעהם מיר אַן אַנדער בויגען.“ אָבער ווי איך האָב נאָר גענומען אַן אַנדער בויגען, איז זי זיך אַוועק.

ס'זיינען אַריבער טעג און וואָכען. מיר האָבען זיך צוגעוועהנט איינס צום צווייטען; מיר האָבען געאַרבייט אינאיינעם אויף פֿערשיעדענע בויגען פּאַפּיר און זיך געטהיילט מיט פֿרייד און לייד. זי האָט געהאַט אַסך מורא'דיגע קאַפּריווען, אָבער איך האָב זיי דערטראַגען. זי האָט מיר קלאָהר און דייטליך צו פֿערשטעהן געגעבען, אַז זי קען ניט ליידען קיין צוג-ווינד און דעריבער האָב איך געהאַלטען טהיר און פֿענסטער פֿערשלאָסען. אָבער דאָך פֿלעגט איהר אַמאָל איינפֿאַלע אַ משוגעת, זיך אַראָבצולאָזען פֿון דער סאַמע סטעליע גלייך אויף אַ שויב פֿון'ם פֿערשלאָסענעם פֿענ-סטער מיט אַזאַ שטורם, אַזוי ווי זי וואָלט די אַרעמע שויב געוואָלט צושמעטערן אויף פיזלאַך. „אויב דו האָסט וואָס צו טהאָן אויף דרוי-סען,“ מאַך איך צו איהר, „טאָ זיי זשע מוחל און געה דורך דאַנעט.“ און איך האָב איהר געעפֿענט די טהיר. ניין, דורך דאַנעט, ווייזט אויס, וויל זי בשום אופן ניט אַרויסגעהן, כאָטש גיב איהר אַ קריינק. „ווילסט דו אַרויסגעהן אָדער ווילסט דו ניט אַרויסגעהן?“ האָב איך געפֿרעגט, „איינס, צוויי, דריי!“ קיין ענטפֿער. האָב איך צוריקפֿערקלאַפט די טהיר מיט אַ קראַך.

אָבער איך האָב באַלד געמוזט הרטה האָבען אויף מיין זאַרן. איינמאָל איז די פֿליעג אַוועק. זי האָט אָבגעטשאַטעוועט אין אַ אַיך-דער-פֿריה, אַז דאָס דיענסט-מיידעל איז אַריין אין שטוב, און האָט זיך אַרויסגעמאַכט דורך דער טהיר. איך האָב פֿערשטאַנען, אַז זי האָט זיך דאָס נוקם געווען אַן מיר, און איך האָב אַ לאַנגע צייט געטראַכט און געטראַכט, וואָס מען הויבט דאָ אַן צו טהאָן. דערנאָך בין איך אַרויס אין הויף און האָב אין דער הויך אויסגעשריען, אַז פֿון מיינעטוועגען קען

זי זיך געהן וואו זי וויל, געזונטערהייט, איך דארף זי מעהר ניט האָבען.
ס'האָט גאָר נישט געהאַלפֿען, כ'האָב זי ניט געקענט צו ציהען, און מיר
האָט זיך שטאַרק געביינקט נאָך דער פֿליעג. כ'האָב אויפֿגעפֿענט אַלין,
וואָס האָט נור געקענט געפֿענט ווערן ביי מיר אין הויז, און מיין
מאַנסקריפט האָב איך אַרויסגעלייגט אין פֿענסטער, וואו עס איז געווען
אין סכנה פֿעררעגענט און צוריסען צו ווערן פֿון ווינד; וואָל זי זעהן,
אז פֿאַר איהר איז קיין נאָך ניט צו טהייער, און אז זי קען אויף אַלצדינג
שפּאַצירען וויפֿיעל איהר האַרץ גלוסט. כ'האָב זיך נאָכגעפֿראַגט ביי מיין
בעל הבית'טע אויף דער פֿליעג, כ'האָב ווידער אָנגעגאַסען אַ גאַנצע
מאַסע מיט ספירט אויף מיינע האַר, און גערופֿען האָב איך איהר, און
מיט אַלע שעהנע נעמען האָב איך איהר בעטיטעלט: מיין בעסטע
פֿריינדן, מיין הויף-פֿליעג, כדי איהר צו געפֿעלען — אָבער אומזיסט.

ענדליך, אויף מאַרגען פֿאַרמיטאָג איז זי צוריקגעקומען. אָבער ניט
אַליין איז געקומען, זי האָט זי זיך מיטגעבראַכט אַ ליעכהאָבער פֿון גאַס.
פֿון גרויס שמחה, וואָס איך זעה זי ווידער אַמאָל ביי מיר, האָב איך
איהר אַלצדינג מוחל געווען און אַ צייט לאַנג בין איך אויך צו איהר
לויבאָוניק אפילו געווען גוט און פֿריינדליך. אָבער וואָס צופֿיעל, איז
צופֿיעל. אַלצדינג האָט אַ גרענעץ. מילא, האָבען זי זיך ראשית כל אַני-
דערגעזעצט און גענומען איבערוואַרפֿען זיך מיט בליקען און זיך רייבען
אין קערפּער אָן צווייטען. אָבער פּלוצלינג האָט זיך דער געליעבטער
אויף איהר אַ וואָרף געטהאָן אויף אַזאַ אויפֿן, אז איך בין רויט געוואָרען
פֿאַר חרפה. „וואָס טהוט איהר דאָ פֿאַר מענשען אין די אויגען?!“ האָב
איך זיך אָכגערופֿען און זי גוט אויסגעזידעלט: „ניטאָ זיך וואָס איבער-
זונעהמען מיט אַזאַ אויפֿפֿיהרונג!“

דערויף האָט זי שטאַרק פֿעראיבעל געהאַט. זי האָט פֿערוואַרפֿען דעם
קאַפּ אַהינטער און מיר געגעבען צו פֿערשטעהן, אז איך רייך נאָר אַזוי,
מהמת איך בין אייפֿערויכטיג. „איך אייפֿערויכטיג!“ האָב איך אַ פֿייף
געטהאָן; „אייפֿערויכטיג אויף דעם דאָ! ניין, הערסט דו?“ אָבער זי האָט
דעם קאַפּ נאָך מעהר פֿערוואַרפֿען אויף הינטען און נאָך אַמאָל איבער-
גע'חזר'ט דאָס זעלביגע. דאָ אָבער האָב איך זיך אויפֿגעהויבען פֿון מיין
פּלאַץ און געזאָגט: „מיט דיר וועל איך זיך ניט שלאָגען. דאָס שטעהט
פּשוט ניט אָן מיין ריטער-געפֿיהל; אָבער שיק מיר נור אַרויס דעם
געמיינעם לויבאָוניק דינעם. מיט איהם וועל איך זיך שוין יאַקאָש איס-
פּראַווען!“ און איך האָב אַ כאַפּ געטהאָן די פּאַפּיר-שערעל אין דער
האַנד.

נ, האָבען זיי אָנגעהויבען חווק מאַכען פֿון מיר. זיי זיינען זיך געזעסען
דאָרט, ביים ברעג טיש, און שיער ניט צושפּרונגען געוואָרען פֿון
געלעכטער. אַזוי ווי זיי וואָלטען זאָגען: „הא, הא, קיין גרעסערער פּאַפּיר-

שערעל האָסט דו שוין נישט, נאָך אַ גרעסערע פּאַפּיר-שערעל אידער די?!" —
"כ'וועל אייך ווייזען, און דאָס געוועהר שפּיעלט דאָ קיין גרויסע ראָליע
נישט," האָב איך געענטפֿערט. "מיט אַ פּראָסטע, אויסגעדארטע לינייקע
וועל איך מיט דעם בחור לערנען דרך ארץ." און איך האָב אַ פּאָך
געטהאָן מיט דער לינייקע. האָבען זיי זיך נאָך שטאַרקער צולאָכט און
האָבען אַרויסגעוויזען גאַנץ אָפֿען זייער פֿעראַכטונג צו מיר, "וואָס ווילט
איהר שוין ווייטער טהאָן?" האָב איך זיך צוביזערט אויף זיי. אָבער זיי
האָבען זיך גאַרנישט אומגעקוקט אויף מיר. מיט עזות'דיגע מיענעס האָבען
זיי זיך אַ לאָז געטהאָן איינע אַנטקעגען די אַנדערע און האָבען שוין
געהאַט בדעה זיך אַרייַנוואַרפֿען איינער אין צווייטענס אָרעמס. "איהר
וועט עס נישט טהאָן!" האָב איך אַ געשריי געטהאָן אויף זיי. אָבער זיי
האָבען עס פֿאַרט געטהאָן, גראָד מיר אין די אויגען. דאָ האָט שוין מיין
געדולד געפלאַצט. כ'האָב אויפֿגעהויבען די לינייקע און זי געלאָזט
אַראָבפֿאַלען, ווי אַ בלייז. עפעס איז צוקוועטשט געוואָרען; עפעס האָט
געפלאַסען פֿון דער לינייקע. מיין גוט געציעלטער קלאַפּ האָט זיי ביידען
דער'הרג'עט.

אַזוי האָט זיך געענדיגט די דאָזיגע בעקאַנטשאַפֿט...
ס'איז נור געווען אַ קליינע, געוועהנליכע פֿליעג מיט גראָע פֿלינגלען.
און ס'איז גאַרנישט בעוואַנדערעס געווען אין איהר. אָבער זי האָט מיר
פֿערשאַפֿט מעהר ווי איין לוסטיגען מאַמענט, כל זמן זי האָט געלעבט.

זאבע אום.

I.

יעפסטער פֿריעדען איז אויסגענאָסען איבער דער סטעפע. גאַנצע מיילעך-ווייט זעהט מען ניט קיין בוימער און קיין הייזער, נור ווייץ און גרינע גראָז, אַזוי ווייט ווי דאָס אויג קען דערגרייכען. ווייט, העט ווייט זעהט מען פֿערד און מעג-שען ביי דער אַרבייט, אַזוי ניט-קענטיג און אַזוי קליין, אַז זיי ווייזען אויס ווי פֿליעגען; דאָס זיינען די שנימער, וועלכע זיצען אויף זייערע מאַשינען און שניידען אָב דאָס גראָז קופּות-ווייז. דער איינציגער גערויש, וואָס מען הערט, איז דאָס סווישמשען פֿון די היישריקען, נאָר אַמאָל מאַכט זיך, אַז עס קומט אויך אַן אַנדער גערויש צום אויער—דאָס קלאַפען פֿון די שנייד-מאַשינען אונטען ביים האַרזוואַנט. זייטענווייז הערט מען אָט דעם גערויש גאַנץ נאָהענט לעבען זיך.

ס'איז די ביליבאָרי-פֿאַרם. זי ליגט גאַנץ אליין ווייט אין וועסט-אַמע-ריקאַ, אָהן שכנים, אָהן וואָס פֿאַר עס איז פֿערבינדונג מיט דער וועלט, און ס'איז עטליכע מאָג גאַנג ביו צום נעכסטען שמעדרעל אין דער סטעפע. די הייזער פֿון דער פֿאַרם זעהען פֿון ווייטען אויס אַזוי ווי קליינע פֿעלזענ-שטיינער, וועלכע הויבען זיך אויף פֿון דעם אונגעהייער גרויסען ים מיט זאַנגען.

ווינטער-זייט איז די פֿאַרם ניט בעוואוינט, אָבער פֿון פֿרייהלונג ביו שפעט אין אָקטאָבער זיינען דאָרט פֿאַרהאַן עטליכע און זיבעציג מאָן, וואָס זיינען בעשעפֿטיגט ביי די תּבואה.

דריי מענער אַרבייטען אין קיך, דער קעכער און זיינע צוויי העלפֿער, און אין שטאַל שטעהען צוואַנציג עולען אַחוץ די סך פֿערד; אָבער ניטאָ קיין פֿרוי, ניט איין איינציגע פֿרוי אין דער ביליבאָרי-פֿאַרם. די זונן ברענט מיט 102 גראַד פֿאַהרענהייט. הימעל און ערד ציטערן אין דער דאָזיגער היץ, און דאָס מינדעסטע ווינטעלע קיהלט ניט אָב די לופֿט. ווי אַ בלאָטיגער זומפֿ פֿון פֿייער זעהט די זונן אויס.

אויך אַרום די הייזער איז אלעס שטיל, נאָר פֿון דעם גרויסען, מיט שפענדלאַך-בעדעקטען שטאַל, וואָס ווערט בענוצט אַלס קיך און עסס-צימער, הערט מען די קולות און די טריט פֿון'ס קאָך מיט זיינע ביידע

העלפער, וועלכע זיינען שטארק פֿערסמייטט און פֿערנומען ביי זייער אַרבייט. זיי הייצען אונטער די גרויסע אוווענס מיט גראָן, און דעררויך וואָס געהט אַרויס פֿון קוימען איז אויסגעמישט מיט פֿונקען און פֿלאַמען. אז דאָס עסען איז פֿאַרטיג, ווערט עס אַרויסגעטראָגען אין צינק-בלעכען און אַרויפֿגעשטעלט אויף וועגען. דאָן שפּאַנט מען איין די עולען, און די דריי מענער פֿאַהרען אַרויס מיט'ן עסען אויף דער סטעפע.

דער קאָך איז אַ דיקער אירלענדער, פֿערציג יאָהר אַלט, מיט גראָע האָר און מיט אַ סאָלדאַטסקען אויסזעהן. ער געהט האַלב נאַקעט, זיין העמד איז אָפֿען, און זיין ברוסט-קאַסטען זעהט אויס ווי אַ מיהל-שטיין. אַלע רופֿען איהם „פּאָלי“, מחמת אויף'ן געזיכט סאַמעוועט ער זיך אין אַ פּאַפּעגאַי.*

דער קאָך איז געווען אַ סאָלדאַט ערגעץ אין אַ קאַזאַרמע אונטען אין זייער-אַמעריקאַ; ער האָט אַ ליטעראַרישע נשמה און קען לייענען. דער-פֿאַר האָט ער מיט זיך אויף דער פֿאַרם מיטגענומען אַ ליעדער-בוך און אַחוין דעם אַן אַלמע נומער פֿון אַ צייטונג. אָט די טהייערע זאַכען אָנצוריהרען, ערלויבט ער קיינעם ניט פֿון די פֿעלד-אַרבייטער; זיי ליגען ביי איהם אויף אַ פּאָליצע אין קיך, כדי זיי צו האָבען ביי דער האַנד אין די פֿרייע מינוטען זיינע. און ער בענוצט זיי מיט גרויס חשק.

אָבער צאַכעאוס, דער אָרעמער לאַנדסמאַן זיינער, וועלכער איז כמעט בלינד און טראָגט ברילען, האָט אַמאָל גאָר פשוט אַרונטערגענומען די צייטונג פֿון פּאָליצע, אום דעריין צו לעזען. ס'האָט קיין ויין ניט געהאַט צו געבען צאַכעאוס'ן אַ געוועהנליכעם בוך, די קליינע אותיות פֿלעגען פֿערשווימען אזוי ווי אין אַ טומאַן פֿאַר זיינע אויגען; דערפֿאַר אָבער האָט ער זעהר שטאַרק הנאה געהאַט צו האַלטען דעם קאָך'ס צייטונג אין דער האַנד און פֿערבריינגען אַביסעל די צייט ביי די גרויסע שריפֿט פֿון די אַנאַנסען. אָבער דער קאָך האָט תיכף דערזעהן, אז זיין אוצר איז ניטאָ, האָט ער אויפֿגעזוכט צאַכעאוס'ן אין זיין כעט און האָט אַ ריס געטהאָן די צייטונג צו זיך. און עס איז געוואָרען אַ מורא'דיגע מחלוקה צווישען די דאָזיגע ביידע מענער, אַ שטאַרקער און לעכערליכער וואָרט-שטרייט.

דער קאָך האָט אָנגערופֿען צאַכעאוס'ן שוואַרצ-האַריגער רויבער און הונד. ער האָט איהם געטייטעלט מיט די פֿינגער און געפֿרעגט, צי האָט ער אין זיין לעבענס-טאַג אַ סאָלדאַט געזעהן, און צי ווייסט ער וואָס אין אַ קאַזאַרמע טהוט זיך. ניין, דאָס ווייסט ער ניט! אָבער אויב אזוי, טאָ זאָל ער בעסער זיך היטען די ביינער, ווייס גאָט, ער זאָל זיך די ביינער

* אין די ענגליש-שפרעכענדע לענדער רופֿט מען יעדע פּאַפּעגאַי מיט דעם נאָמען „פּאָלי“.

הימען! און ס'מויל זאל ער האלמען! וואָס פֿערדיענט ער אַ חודש? ער האָט אפשר הייזער אין וואַשינגטאָן, זי האָט זיך זיין קנה נעכמען גע- קעלבט?

אויף דאָס אלעס האָט זאַכעאוס גאָרנישט געענטפֿערט; אָבער ער האָט דעם קאָך בעשולדיגט, אז ער קאָכט רויהעס עסען אין מאַכט ברויט-פֿורדינג מיט פֿליעגען. „געה צום טייוועל מיט דיין צייטונג אין איינעם!“ ער, זאַכעאוס, איז אַן עהרליכער מאַן, ער וואָלט דאָס בלאַט אַוועקגעלעגט צוריק אויף'ן פּלאַץ, נאָכדעם ווי ער וואָלט אַביסעל שמו- דירט דערין. „וואָס שמעהסטו דו דאָ און שפּייסט אויף דער ערד, דו פֿאַרשווער הונד!“

און זאַכעאוס'ס בלינדע אויגען זיינען געשטאַנען אזוי ווי צוויי האַרמע שטאַלענע קוילען אין דעם זאָרנדיגען געזיכט.

אָבער זינט יענעם טאָג הערשט אַן אייביגע שנאה צווישען די ביידע לאַנדסלויט.

די וועגען מיט'ן עסען טהיילען זיך פֿונאַנדער איבער'ן גרויסען פֿעלד און שפּיזען יעדער איינער זיינע פֿינף און צוואַנציג מאַן. די אַרבייטער קומען צולויפֿען פֿון אלע ווימען, כאַפֿען עפעס עסען און וואַרפֿען זיך אונטער די וועגען און אונטער די עולען, כדי צו האָבען אַ ברעקעל שאַטען בשעת דער מאַהלצייט. נאָך זעהן מינוטען צייט בלויבט שוין פֿון'ם עסען מעהר קיין זכר ניט. דער אויפֿוועהער זיצט שוין ווידער אויף'ן פֿערד און טרייבט דעם עולם ווידער צו דער אַרבייט, און די פֿראַוואַנט- וועגען פֿאַהרען צוריק אין דער פֿאַרם.

אָבער בשעת דעם קאָך'ס העלפֿער וואַשען אָב און רייניגען אויס די געפֿעס נאָך דער מאַהלצייט, זיצט זיך פּאָלי אליין אויף דרויסען אין שאַ- טען הינטער'ן הויז און לייענט שוין צום טויענדסטען מאָל זיינע געדיכטע און זעלנערשע ליעדעלאַך אין דעם טייערן בוך, וואָס ער האָט מיטגע- בראַכט מיט זיך פֿון דער קאָזארמע. און דאָ איז פּאָלי ווידער סאָלדאַט.

II.

אָבענד-צייט, ווען עס הויבט אָן ווערן פֿינסטערלאַך, שלעפען זיך זיע- בען היי-וועגען לאַנגזאַם מיט דער אַרבייטער-מחנה צוריק פֿון פֿעלד אַהיים. דאָס רוב פֿון זיי וואַשען זיך אָב די הענד דרויסען אויף'ן הויף, איידער זיי געהען אַריין עסען זייער נאַכט-מאַהל, עטליכע פֿון זיי קעמען זיך אויך אויס די האָר זייערע. אלע נאַציאָנען און אַ היבשע ביסעל ראַ- סען זיינען דאָרט פֿערטרעמען, פֿאַרהאַן דאָרט יונגערע און עלטערע מענ- שען, עמיגראַנטען פֿון אייראָפּאַ און געבוירענע אַמעריקאַנישע טרעמפּס, אלע זיינען זיי מעהר אָדער ווייניגער נע ונד'ניקעס און פֿעראַונגליקטע,

פֿערשפיעלטע לעבענס, די רייכערע פֿון דער באַנדע טראַגען יעדער איינער אַ רעוואָלוציע אין דער הינטערשטער קעשענע. דאָס עסען ווערט געוועהנ-
ליך אָבגעכאַפט אין גרויס איילעניש, און קיינער רעדט דערביי קיין וואָרט
ניט אויס. די עטליכע צעהנדליג מענשען האָבען דרך ארץ פֿאַר דעם
אויפֿזעהער, וועלכער נעהמט אַליין אַנטהייל אין דער מאַהלצייט און גיט
אַכטונג, אַלעס זאָל צוגעהן אין אָרדנונג, און אז די מאַהלצייט איז צו
ענד, געהט דער גאַנצער עולם תיכף שלאָפֿען. — — —

היינט אָבער האָט צאָכעאום געוואָלט אויסוואַשען זיין העמד. ס'איז שוין
אזוי האַרט, אזוי איינגעדאַרט געוואָרען פֿון שווייס, אז ס'האָט איהם איינ-
פֿאַך געשוידערט איבער'ן גאַנצען לייב אין רעכטען מיטען טאָג, ווען די
זונן האָט גע'שרפה'ט אויף זיין רוקען.

ס'איז געווען אַ פֿינסטערער אָבענד, אַלע זיינען שוין אַרײַן שלאָפֿען.
פֿון דעם גרויסען שלאָף-שטאַל האָט זיך בלויז געהערט אַ פֿערדריקטעס
מורמלען אין דער נאַכט אַרויס.

צאָכעאום איז צוגעגאַנגען צו דער וואַנד פֿון קיך, וואו עס זיינען גע-
שטאַנען עטליכע בלעכען מיט וואַסער. ס'איז געווען דעם קאָך'ס וואַסער,
וואָס ער האָט אָנגעקליבען אין פֿערלויף פֿון די רעגען-טעג, מחמת דאָס
וואַסער אין כיליבאָרי איז געווען צו געדיכט און האָט געהאַט צופֿיעל
קאַלך אין זיך, אזוי אז עס האָט ניט געטויגט צום וואַשען.

צאָכעאום האָט גענומען איינס פֿון די בלעכען, האָט אויסגעטהאָן זיין
העמד און עס אָנגעהויבען רייבען דעריין. דער אָבענד איז געווען שטיל
און קאַלט, ס'האָט איהם גענומען פֿריערען ווי געהעריג איז, אָבער דאָס
העמד האָט געמוזט ריין ווערן, און ער האָט זיך שטילערהייט צוגעפֿייפֿט,
כדי זיך אַביסעל צו דערמונטערן.

מיט אַמאָל האָט דער קאָך אַן עפֿען געטהאָן די טהיר פֿון קיך. ער
האָט געהאַלטען אַ לאָמפּ אין דער האַנד, און אַ ברייטער ליכט-שטראַהל
איז געפֿאַלען אויף צאָכעאום'ן.

„אַהא!“ האָט זיך דער קאָך אָבגערופֿען און איז אַרויס אויף דרויסען.
ער האָט אַנידערגעשטעלט דעם לאָמפּ אויף די טרעפּ, איז גלייך צו-
געגאַנגען צו צאָכעאום'ן און האָט איהם אַ פֿרעג געטהאָן: „ווער האָט
דיר געגעבען דאָס וואַסער?“

„כ'האָב עס גענומען,“ האָט צאָכעאום געענטפֿערט.
„ס'איז מיין וואַסער!“ האָט זיך פֿאַלי צושריען אויף'ן קול. „דו, פֿאַר-
שווער שקלאַף, האָסט עס גענומען, דו ליגנער, דו גנב, דו הונד!“
צאָכעאום האָט אויף דאָס אַלעס גאַרנישט געענטפֿערט, ער האָט נור
פֿון דאָס ניי אָנגעהויבען ווידערהאַלען זיינע בעשולדיגונגען מכח די
פֿליגען אין פּוּדינג.

דער ליאַרס, וואָס די ביידע האָבען אָנגעמאַכט, האָט אַרויסגעשלעפּט

דעם עולם פֿון די געלעגערט, זיי זיינען געשטאנען קופקעס-ווייז און האָ-
בען געפֿראָרען און זיך זוגעהערט מיט דעם גרעסטען אינטערעס צו דער
מחלוקה.

פֿאַלי האָט זיי אַנטקעגען געשריען: „וואָס זאָגט איהר פֿאַרט צו דעם
שוויין דאָ? מײן אייגענעם וואַסער!“

„נעהם זיך דיר ריין וואַסער,“ האָט זאַכעאָוס געזאָגט און בשעת מעשה
אומגעוואָרפֿען דאָס בלעד. „איך האָב עס בענוצט!“

דער קאָך האָט איהם אונטערגעשטעלט דעם קולאַק אונטער די אויגען
און געפֿרעגט: „דו זעהסט דאָס?“

„יאָ,“ האָט זאַכעאָוס געענטפֿערט.

„כ׳וועל עס דיר געבען צו פֿערוזכען!“

„סמײען זאָלסט דו עס נור!“

פֿלוצלינג האָבען זיך געהערט אַ פֿאַר שנעלע קלעפּ, וועלכע זיינען
געגעבען און טאַקי אין דערועלבער רגע צוריק געזאַהלט געוואָרען. די
זשויער האָבען אַרויסגעלאָזט איין געשריי נאָך אַנדערן, אַלס אויסדרוק
פֿון פֿערגניגען.

אַבער זאַכעאָוס האָט לאַנג ניט געקענט אויסהאַלטען.

דער בלינדער, קורצער אירלענדער איז געווען ביז ווי אַ טיגער, אָבער
די אַרעמס זיינע זיינען געווען צו קורץ, עפעס צו טהאָן געגען דעם קאָך.

ענדליך האָט ער זיך איבערגעדערעהט אָן אַ זייט, אַ דריי, פֿיער טריט
איבערן פֿלאַץ און דערנאָך איז ער אַנידערגעפֿאַלען אויף דער ערד.

דער קאָך האָט זיך געווענדעט צום עולם:

„נו יאָ, אַצינד ליגט ער אַלזאָ! לאָזט איהם ליגען! אַ סאָלדאַט האָט

איהם גע׳הרג׳עט!“

„כ׳מײן, ער איז טויט!“ רופֿט זיך אָב אימיצער פֿון די זשויער.

דער קאָך האָט אַ ציה געטהאָן מיט די אַקסלען.

„פֿון מײנעטוועגען!“ האָט ער געענטפֿערט מיט שטאַלין, און ער פֿיהלט

זיך ווי אַ גרויסער זיעגער פֿאַר זיינע זשויער, ער פֿערוואַרפֿט דעם קאַפּ

אויף הינטען און ווערט ליטעראַריש: „דער טייוועל זאָל איהם באַפען“,

מאַכט ער. „לאָזט איהם נור ליגען! וואָס זשע, ער איז אפשר דער אַמע-

ריקאַנער דניאל וועבסטער? קומט אַהער און וויל מיך לערנען ווי אזוי

פֿודינג צו קאָכען, מיך, וואָס איך האָב פֿאַר גענעראַלען געקאָכט! וואָס

זשע, ער איז אפשר דער בעל הבית פֿון דער סמעפע? פֿרעג איך.“

און אַלע האָבען בעוואונדערט פֿאַלי׳ס רעדע.

מיט אַמאָל האָט זיך זאַכעאָוס אויפֿגעהויבען פֿון דער ערד און אָקור-

ראַט אזוי פֿערביסען, אזוי צו להכעיס׳דיג ווי פֿריהער האָט ער געזאָגט:

קום אַקאַרשט אַהער, דו טרום דו!“

דער עולם האָט אַרויסגעלאָזט אַ געשריי פֿון ענטזיקונג, אָבער דער

קאך האָט בלוין אַ שמויכעל געטהאָן מיט אַ מיענע פֿון רחמנות און גע-
זאָגט: „דומהייטען! כ'קען זיך דאָך פונקט אזוי גוט שלאָגען מיט אָט
דעם לאַמפּ דאָ!“

דאָס זאָגענדיג האָט עד גענומען דעם לאַמפּ און איז לאַנגזאַם אַריין
צוריק אין קיך.

ס'איז געוואָרען פֿינסטער אויף דעם פּלאַץ, און דער עולם איז אַריין
צוריק שלאָפֿען. זאַכעאָס האָט גענומען זיין העמד, עס גוט אויסגעדריעהט
און עס אָנגעטהאָן. דערנאָך האָט ער זיך אויך אַריינגעשלעפט אין שלאָפֿ-
שטאַל, אום זיין געלעגער אויפֿצונוכען און זיך לייגען אָברוהען.

III.

אויף מאָרגען לייגט זאַכאָס אויף די קניע אין דרויסען אויף'ן פֿעלד
אין גראָז און שמירט אויס זיין מאַשין מיט עהל. די זונן איז היינט פונקט
אזוי שאַרף און שרפּה'נדיג ווי אימער און די אויגען זיינע פֿערלויפֿען
איהם מיט שווייס אונטער זיינע ברילען. מיט אַמאָל מאַכט דאָס פֿערד אַ
פּאָר שפּאַן פּאָרווערטס, ס'האָט זיך אפשר פֿאַר וואָס עס איז דערשראָ-
קען אָדער אַ פֿליגעלע האָט איהם אַ בים געטהאָן. זאַכעאָס גיט אַ
מורא'דיגען געשריי און כאַפט זיך אויף מיט אַ שפרונג פֿון דער ערד.
אין אַ מינוט ארום הויבט ער אָן וואַרפֿען די לינקע האַנד אַהין און אַהער
אין דער לופֿטען און געהט מיט האַסטיגע טריט אַרויף און אַראָב.

אַ מאָן, וועלכער פּאָהרט ניט ווייט פֿון דאָרט אויף אַ היי-וואָגען,
שטעלט אָב זיין פֿערד און פֿרעגט: „וואָס איז אזוינס געשעהן?“
זאַכעאָס ענטפֿערט: „קום אַהער אַ רגע און העלף מיר.“

אַז דער מאָן קומט צו, ווייזט איהם זאַכעאָס אַ בלוטיגע האַנד און
זאָגט: „כ'האָב זיך אָבגעשניטען אַ פֿינגער, ס'איז אַקאָרשט געשעהן. זיך
מיר אויף דעם פֿינגער, איך זעה אזוי שלעכט!“

דער מאָן נעהמט זוכען דעם פֿינגער און געפֿינט איהם אין גראָז. עס
זיינען געווען צוויי גליעדער פֿון פֿינגער, ער האָט שוין אָנגעהויבען אָב-
שטאַרבען און האָט אויסגעזעהן ווי אַ קליינער בר-מינן.

זאַכעאָס נעהמט דעם פֿינגער אין דער האַנד, קוקט איהם אָן און
זאָגט: „יא, דאָס איז ער. וואַרט אַ רגע, האַלט איהם אַקאָרשט צו!
זאַכעאָס זיהט אַרויס זיין העמד און רייסט דערפֿון אָב צוויי פּאַסען;
מיט איינעם פֿערבינדט ער זיך די האַנד, אין דעם אַנדערן וויקעלט ער
איין דעם אָבגעשניטענעם פֿינגער און לייגט איהם אַריין אין קעשענע.
דערנאָך דאַנקט ער דעם קאַמעראַד פֿאַר דער הילף, וואָס ער האָט איהם
געגעבען, און זעצט זיך צוריק אַרויף אויף דער מאַשין.—ער האַלט כמעט
אויס ביז אָווענד-צייט. אַז דער אויפֿזעהער האָט געהערט וואָס מיט איהם

הָאָם גַּעַמְרָאָפֶּען, הָאָם עַר אִיהֶם גּוֹט אויסגעוידעלט און אִיהֶם אָבגעשיקט צוריק אויף דער פֿאַרם.

דאָס ערשטע, וואָס צאָכעאום הָאָם געטהאָן, איז געווען צו בעהאַל-טען דעם אָבגעשניטענעם פֿינגער. קיין ספירט הָאָם ער ניט געהאַט, הָאָם ער אַרײַנגעגאַסען מאַשין-עהל אין אַ פֿלאַש, אַרײַנגעלייגט דאָרט דעם פֿינגער און פֿערשטאַפּט דאָס העלזעל פֿעסט מיט אַ קאָרקע. די פֿלאַש הָאָם ער אַוועקגעלייגט אונטער'ן מאַטראַץ אין זײַן בעטעל.

אַ גאַנצע וואָך איז ער געבליבען אין דערהיים; די האַנד הָאָם אִיהֶם אָנגעהויבען שטאַרק וועה טהאָן און ער הָאָם זי געמוזט האַלטען טאַג און נאַכט אויף אַן אָרט, ניט אַ ריהר טהאָן מיט אִיהֶם; ער הָאָם זיך גע-קלאַפּט אין קאָפּ פֿאַר פֿערדרוס, אַ פֿיבער הָאָם דורכגענומען דעם גאַנ-צען קערפער וײַנעם און ער איז געלעגען און געליטען און זיך אַליין געגרויזשעט איבער דעם, וואָס הָאָם אִיהֶם געטראָפֿען. אַזאַ מין אונטהע-טיגקייט הָאָם ער נאָך קיין מאָל ניט געהאַט דורכצומאַכען, ניט אַמאָל מיט עטליכע יאָהר צוריק, בעת די מינע הָאָם עקספּלאָדירט און זײַנע אויגען זײַנען קאַליע געוואָרען.

און אַ צוגאַב צו זײַנע צרות איז געווען דער קאָך פֿאַלי. ער פֿלעגט אִיהֶם אַליין צובריינגען דאָס עסען צום בעט און דערביי פֿלעגט ער זיך בענוצען מיט דער געלעגענהייט זיך צו רײַצען מיט דעם פֿערוואונדעטען. די ביידע דס-שונאים פֿלעגען זיך בעת מעשה אַרײַנלאָזען אין אַמורא'דיגען ווערטער-שטרייט, און מעהר ווי איינמאָל פֿלעגט צאָכעאום זיך מווען אומקעהרען מיט'ן פנים צו דער וואַנד און שטילערהייט פֿערבייסען מיט די צײַהן, ווייל ער הָאָם גאָרנישט געקענט טהאָן אַנטקעגען דעם ריעו.

ענדליך זײַנען זיי געקומען און פֿע-בייגעגאַנגען, די שמערצליכע טעג און נעכט, געקומען און פֿערבייגעגאַנגען מיט אַן אונערטרעגליכער לאַנגזאַמקייט. אַזוי גיך ווי ס'איז אִיהֶם נאָר מעגליך געווען, הָאָם צאָכע-אום אָנגעהויבען זיך אויפֿצוצען אַביסעל ביי זיך אויף'ן בעטעל, און ביי-טאַג, בעת ס'איז געווען שטאַרק הייס, הָאָם ער געהאַלטען אָפֿען די טהיר, וואָס הָאָם אַרויסגעפֿיהרט צו דער סטעפּע און צום הימעל. אָפֿט-מאָל איז ער אַזוי געזעסען מיט אַן אָפֿענעם מויל און זיך צוגעהערט צו דעם טאַן פֿון די שנייד-מאַשינען העט, העט ווייט, און דערנאָך פֿלעגט ער זיך צורײַדען אויף'ן קול מיט זײַנע פֿערד, אָקוראַט ווי ער וואַלט זיי געהאַט לעבען זיך.

אָבער פֿאַלי דער רשע, פֿאַלי דער כיטראַק הָאָם אִיהֶם נאָר איצט אויך ניט צורוה געלאָזט. ער פֿלעגט קומען און אִיהֶם צוקלאַפֿען די טהיר, מיט אַן אויסרייד, אַז עס ציהט, ס'ציהט געפֿעהרליך, און ער איז ניט מחויב איינצושטעלען זײַן געוונד און זײַן אין צוג. דאַן פֿלעגט צאָכעאום זיך אַרויסקײקלען פֿון בעט, אויסער זיך פֿאַר כעס, און אִיהֶם נאַכוואַרפֿען אַ שטיוועל אָדער אַ הילצערן ביינקעלע, און ס'איז פֿון תמיד אַן געווען

זיין ברענענדער וואונש, איהם צו מאַכען פֿאַר אַ קאַליקע אויפֿן לעבען לאַנג. אָבער צאַכעאום האָט ניט געהאַט קיין גליק, ער איז געווען צו קורצזיכטיג, אום צו קענען ציעלען, און ער האָט קיינמאָל ניט געטראָפֿען. אויפֿן זיבעטען טאָג האָט ער ערקלעהרט, אַז ער וויל עסען מיטאָג אין קיך. פֿאַלי האָט געענטפֿערט, אַז ער איז איהם מוחל, און ער וויל עס בשום אופן ניט האָבען. דערביי איז עס געבליבען, צאַכעאום האָט געמוזט היינט אויך אַזוי ווי פֿריהער עסען אויפֿן זיין געלעגער. אַזוי איז ער געזעסען אַליין, איינזאַם, און האָט זיך געקרימט פֿאַר לאַנגווייליגקייט. איצט האָט ער געוואוסט, אַז די קיך איז ליידג, דער קאָך מיט זיינע העלפֿער זיינען אַרויס מיט'ן מיטאָג אין דער סטעפֿע, ער האָט געהערט, ווי זיי זיינען אַרויסגעפֿאַהרען מיט געזאַנג און קולות, אום חוּזק צו מאַכען פֿון דעם איינגעשפֿאַרטען.

צאַכעאום געהט אַרונטער פֿון זיין בעטעל און שלעפט זיך אַריבער אין קיך. ער קוקט זיך אום, דאָס בוך און די צייטונג ליגען אויפֿן זייער פֿלאַץ; נעהמט ער דאָס בלאַט און קריכט לאַנגזאַם צוריק אַריין אין דעם שלאַף-שטאַל. דערנאָך ווישט ער זיך אויס די ברילען זיינע און הויכט אָן לייענען די לעבעדיגע, גרויסע אותיות אין די אַנאַנסען.

ס'געהט פֿערביי אַ שעה, ס'געהען אַריבער צוויי, — די שטונדען זיינען איצט געלאָפֿען אַזוי שנעל! ענדליך האָט צאַכעאום דערהערט, אַז דער פֿראַוויאַנט-וואָגען איז צוריקגעקומען, און באַלד האָט זיך געלאָזט הערען פֿאַלי'ס שטימע, ווי ער קאַמאַנדעוועט מיט די העלפֿער זיינע, זיי זאָלען צוואוואַשען די שייסלען און די טעלער.

איצט, האָט צאַכעאום פֿערשטאַנען, וועט דער קאָך אודאי אויס-געפֿינען, אַז זיין צייטונג איז נעדם געוואָרען. ס'איז גראָר געווען די מינוט, ווען פֿאַלי פֿלעגט זיך נעהמען צו זיין ביבליאָטהעק. ער האָט זיך פֿערטראַכט אויפֿן אַ רגע און דערנאָך האָט ער אַרונטערגעלייגט די צייטונג אונטער'ן מאַטראַץ פֿון זיין בעטעל. אין אַ וויילע אַרום כאַפט ער זי אויפֿן גיך ווידער אַרויס און בעהאַלט זי אונטער'ן העמד אויפֿן זיין בלויען לייב. קיינמאָל אין לעבען וועט ער די צייטונג ניט אָבגעבען צוריק!

ס'געהט פֿערביי אַ מינוט.

מיט אַמאָל האָבען זיך דערהערט שויערע טריט, וואָס זיינען אַלין נעהנטער צוגעקומען צום שלאַף-פֿלאַץ, און צאַכעאום ליגט און קוקט אַרויף צום דאָך.

פֿאַלי קומט אַריין.

„ווי איז דאָס, דו האָסט מיין צייטונג?“ פֿרעגט ער און בלייבט שטעהן אין מיטען צימער.

„ניין!“ ענטפֿערט צאַכעאום.

„יא, דו האָסט זי!“ ליאַרמט פּאָלי און לאָזט זיך צוגעהן נעהנטער צו איהם.

צאַכעאוס כאַפּט זיך אויף.

„כ'האַב ניט דײַן צײַטונג! געה צום טײַוועל!“ זאָגט ער און ווערט אויסער זיך פֿאַר כעס.

דאָ אָבער וואַרפֿט דער קאָך אַרונטער דעם קראַנקען מאַן אויף דער ערד אין הױבט אָן זוכען אין בעטעל. ער האָט איבערגעקעהרט דעם שטריי־זאַק, דערנאָך די אַרעמע, קלעגליכע קאַלדרע, ניט געפֿינענדיג וואָס ער האָט געזוכט.

„דו מוזט זי האָבען!“ דערביי איז ער געבליבען. און ער האָט זיך געלאָזט אַרויסגעהן, נאָר פֿון הויף האָט ער זיך אומגעקעהרט צוריק און האָט ווידער געזאָגט: „דו האָסט זי גענומען אָבער וואַרט אַקאַרשט, מײַן פֿרײַנד!“

דאָ האָט זיך צאַכעאוס פֿון גאַנצען האַרצען צולאַכט מיט אַ רשעות'־דיגען געלעכטער און האָט זיך אָנגערופֿען: „נו, אודאי האָב איך זי גענומען. כ'האַב זי פֿערטהאַן אויף עפעס, דו שמוציגער יונג!“

נאָר מיט אמאָל איז פּאָלי'ס פּאַפּאַניענ־געזיכט געוואָרען דונקל־רויט און אַן אויסדרוק פֿול מיט רשעות און גיפֿט האָט זיך געוווּזען אין זײַן קאַנאַליען־בליק. ער האָט זיך אומגעקוקט אויף צאַכעאוס'עם זײַט און אַ מורמעל געטהאַן: „יא, וואַרט אַקאַרשט!“

IV.

אויף מאַרגען איז געווען אַ מיאוס'ער וועטער. גאַנצע שטראָמען־ווײַז האָט דער רעגען גענאָסען און שוין אין דער פֿריה זײַנען דעם קאָך'ס וואַסער־בלעבען אָנגעפֿילט געוואָרען. אַלע אַרבייטער זײַנען געבליבען איז דערהײם; אַ טהײל פֿון זײ האָבען פֿערלאַטעט זעק אויף ווײַן, אַנדערע האָבען פֿעריכט זייערע געזײג און אָנגעשאַרפֿט די מעסערס און די שנייד־מאַשינען.

אַז מען האָט געקלונגען צו מיטאַן, האָט זיך צאַכעאוס אויפֿגעהויבן בען פֿון בעטעל, וואו ער איז געזעסען, און האָט געוואָלט אַרײַנגעהן צו די אַנדערע אין עס־צײַמער. אָבער אויף דרויסען איז איהם אַנטקעגען געקומען פּאָלי, וועלכער האָט איהם געבראַכט זײַן עסען. צאַכעאוס האָט גע'טענה'ט, אַז ער האָט ביזשלאַסען, פֿון איצט און ווײַטער צו עסען אינאײַנעם מיט די אַנדערע; זײַן האַנד איז בעסער, ער האָט שוין מעהר קײן פֿיבער ניט. פּאָלי האָט געענטפֿערט, אַז אויב איהם געפֿעלט ניט דאָס עסען, ויאָס ער בריינגט איהם, וועט ער נאָר נישט קריגען. ער האָט

א וואָרף געמאָהן די בלעכענע שאַל אויף זאַכעאָוס'עם בעמעל און גע-
פֿרענט: „וואָס זשע, דאָס איז אפשר ניט גוט גענוג פֿאַר דיר?“
זאַכעאָוס האָט זיך אומגעקעהרט צום בעמעל און זיך אונטערוואָר-
פֿען זיין שיקואַל. ס'איז געווען דאָס גלייכסטע, וואָס ער האָט געקענט
טהאָן, צו נעהמען דאָס עסען, וואָס מען גיט איהם.
„וואָס פֿאַר אַ שוויינעריי האָסטו דו שוין היינט ווידער געקאַכט?“
האָט ער אַ בורמשע געמאָהן און זיך גענומען צו דער שיסעל.

„הינדעל!“ האָט דער קאָך געענטפֿערט. און אַ מאָדנער בלייז האָט
איהם אַ שאַס געמאָהן פֿון די אויגען, בעת ער האָט זיך אומגעדריעהט
און איז זיך אַוועק.

„הינדעל?“ האָט זאַכעאָוס פֿאַר זיך געמורמעלט און דורכגעזוכט
דאָס עסען מיט זיינע בלינדע אויגען. „לעבען זאָלסטו אַזוי, צי דאָס איז
הינדעל, דו ליגנער איינער.“ נאָר ס'איז געווען ראָסעל-פֿלייש.
און ער האָט גענומען עסען דאָס פֿלייש.

פֿלוצלונג האָט ער אַריינגענומען אין מויל אַ שטיק, פֿון וואָס ער
האָט בשום אופן ניט געקענט קלוג ווערן. ס'לאָזט זיך ניט צושנידען,
ס'איז אַ בייז דינע פֿלייש דערויף, און האַכענדיג אָבגענאַנט איין זייט
דערפֿון, נעהמט ער אַרויס דאָס שטיק פֿון מויל און בעטראַכט עס. „ער
קען זיך האַלטען מיט זיין בייז, דער הונד!“ מורמעלט ער און געהט צו
דער טהיר, כדי עס בעסער צו בעקוקען. ער דרעהט עס און קעהרט
עס עטליכע מאָל אום אויף אַלע זייטען. פֿלוצלינג לויפֿט ער צו צום בע-
מעל און זוכט די פֿלאַש מיט דעם אָבגעשניטענעם פֿינגער — די פֿלאַש
איז נעלם געוואָרען.

זאַכעאָוס געהט אַריבער אין עסס-צימער. בלאַס ווי דער טויט מיט
אַ פֿערמאַרעמען פֿנים בלייבט ער שטעהן ביי דער טהיר, און הויך אויף'ן
קול, אַזוי אז אַלע הערען עס, רופֿט ער זיך אָב צום קאָך: „זאָג אַקאַרשט,
פֿאַלי, איז דאָס ניט מיין פֿינגער?“

דערביי הויבט ער עפעס אויף אין דער הויך.
פֿאַלי ענטפֿערט ניט, ער הויבט אָבער אָן ביי זיין מיש אין זיך צו
לאַכען.

זאַכעאָוס הויבט אויף עפעס אָן אַנדער זאָך אין דער הויך און זאָגט:
„און, פֿאַלי, איז דאָס ניט מיין נאָגעל, וואָס איז געווען אויף מיין פֿינגער-
גער? וואָס זשע, מיינסט אַפֿנים איך דערקען איהם ניט?“
איצט זיינען אַלע מענער ביי די טישען געוואָרען אויפֿמערקזאַם אויף
זאַכעאָוס'עם מאָדנע פֿראַגען און האַבען גענומען קוקען אויף איהם מיט
פֿערוואַנדערונג.

„וואָס איז דיר אַזוינס געשעהן?“ האָט איינער אַ פֿרעג געמאָהן.
„כ'האָב געפֿונען מיין פֿינגער, דעם אָבגעשניטענעם פֿינגער מיינעם
אין עסען,“ האָט זאַכעאָוס ערקלעהרט. „ער האָט איהם אָבגעקאַכט, ער

האָט איהם מיר מיט מיין עסען געבראַכט. אָט האָט איהר אייך דעם נאָגעל."

דאָ האָט פּלוּצלינג אויסגעבראַכען אַ ליאַרעמדיגער געלעכטער ביי אלע טישע, און דער עולם האָט גענומען שרייען און ריידען אויף'ן קור. „וואָס זשע, ער האָט דיין אייגענעם פֿינגער אָבגעקאַכט און דיר איהם געגעבען צו עסען?" האָט איינער פֿון זיי געוואָנט. „ווי איך זעה, האָט דו אָבגעביסען אַ שטיקעל דערפֿון, דו האָסט אָבגענאַנט איין זייט!" „איך זעה ניט גוט," האָט צאָכעאוס געענטיפֿערט, „כ'האָב ניט גע-וואוסט, — — כ'האָב זיך ניט געריכט — —"

אָבער מיט אמאָל האָקט ער אָב, קעהרט זיך אום צו דער טהיר און געהט אַרויס.

דער אייפֿזעהער האָט געמוזט זעהן, ס'וואָל ווערן רוהיג אין עסס-צימער. ער איז אויפֿגעשטאַנען האָט זיך געווענדט צום קאָך און גע-זאָגט: „דו האָסט דעם פֿינגער געקאַכט אינאיינעם מיט די אַנדערע פֿלייש, פֿאַר?"

„ניין," האָט פֿאָלי געענטפֿערט. „גאָט מיינער, ווי האָב איך עס דען געקענט טהאָן? פֿאַר וואָס האַלט איהר מיך פֿאַרט? איך האָב איהם אָבגעקאַכט פֿאַר זיך, אין אַ בעזונדערן קעסעל."

אָבער די געשיכטע מיט דעם געקאַכטען פֿינגער איז שוין דעם גאַנצען נאַכמיטאָג געווען אַ טהעמאַ פֿאַר דער באַנדע זיך צו אַמזירען. מען האָט זיך אַרומגעריסען און געלאַכט דעריבער אַזוי ווי די פֿערריקטע, און פֿאָלי האָט נאָך קיינמאָל אַזאַ זיעג ניט געהאַט. אָבער צאָכעאוס איז פֿערשוואַנדען געוואָרען.

צאָכעאוס איז אַרויס אין דער סטעפּע. דאָס שלעכטע וועטער האָט נאָך אַלין ניט נאָכגעלאָזען און ס'איז אין ערגעץ ניט געווען וואו זיך צו בעהאַלטען. צאָכעאוס אָבער האָט געוואַנדערט ווייטער און ווייטער איבער דער סטעפּע. ער האָט געטראָגען זיין קראַנקע האַנד אין דעם באַנד און האָט זי בעשיצט פֿון רעגען אַזוי גוט ווי ער האָט נאָר געקענט; ווייטער איז ער געווען דורכגעגעצט פֿון אויבען ביז אַראָב. און ער געהט אַליץ ווייטער און ווייטער.

אַז עס הייבט אָן ווערן פֿינסטער, בלייבט ער שטעהן. ביים שיין פֿון אַ בליין זעהט ער וויפֿיעל דער זייגער איז און דערנאָך קעהרט ער זיך אום אויף דעם זעלבען וועג וואָס ער איז געקומען. מיט שווערע, אויסגערע-כענטע טריט געהט ער צווישען די זאַנגען, אַקוראַט ווי ער וואָלט די צייט און דעם וועג גענוי בערעכענט. אַרום אַכט אַזויגער איז ער צוריק אויף דער פֿאַרם.

איצט איז שוין שטאַק פֿינסטער. ער הערט, אַז דער עולם איז אַזונד פֿערזאַמעלט אין עסס-צימער ביים נאַכטמאָהל, און אַז ער קוקט אַריין

דורך'ן פֿענסטער, מיינט ער, אז ער זעהט דאָרט פּאָלין, און ס'דוכט זיך
איהם אויס, אז ער איז זעהר שטאַרק אויפֿגעלייגט.

ער געהט אַוועק פֿון הויז אין די שטאַלען, וואו ער שטעלט זיך
אַוועק ערגעץ אונטער אַ דעכעל און קוקט אַרײַן אין דעם הושך. די
היישריקען שווייגען, אַלעס איז שטיל, נאָר דער רעגען הערט ניט אויף
געהן און פֿון צײַט צו צײַט שניידט דורך אַ שוועבעל-פֿאַרביגער בליץ
דעם סאַמע מיטען פֿון הימעל און פֿאַלט אַ-ונטער ערגעץ ווייט, העט
ווייט אין דער סטעפע.

ענדליך הערט ער, אז די לײַט געהען שוין אַרויס פֿון'ס נאַכטמאַהל
און לויפֿען אַריבער מיט אימפעט אין די שלאָף-פלעצער, זיך סטאַרענדיג
מיט אַלע מיטלען ניט נאָס צו וויערן. געדולדיג און איינגע'עקשן'ט וואַרט
צאַכעאוס אָב נאָך אַ שעה, דערנאָך געהט ער צו צו דער קיך.

ס איז נאָך ליכטיג אינעווייניג, ער זעהט אַ מאַן ביים אויווען, און
ער געהט גאַנץ רוהיג אַרײַן.

„גוטען אָווענד!“ זאָגט ער.

פּאָלי קוקט איהם אַ ווילע אָן ערשטוינט און ענדליך רופֿט ער
זיך אָב :

„הײַנט בײַנאַכט קענסט דו שוין מעהר קײַן עסען ניט קריגען.“

צאַכעאוס ענטפֿערט :

„זאָל זײַן אזוי! אָבער טאָ גיב מיר כאַמש אַ שטיקעל זײַף, פּאָלי.“

מײַן העמד איז נעכטען בײַנאַכט אומרײַן געוואָרען, כ'מוז עס נאָך אַמאָל
אויסוואַשען.“

„ניט אין מײַן וואַסער!“ האָט דער קאָך געזאָגט.

„יאָ, נראָד אין דײַן וואַסער. אָט שטעהט עס דאָ אין ווינקעל!“

„כ'ראַט דיר אָב דערפֿון.“

„קריג איך זײַף, צי ניט?“ פֿרענט צאַכעאוס.

„כ'וועל דיר באלד געבען זײַף!“ שרײַט פּאָלי. „אַרויס פֿון דאַנעט!“

און צאַכעאוס געהט אַרויס.

ער נעהמט איינעם פֿון די וואַסער-בעקענס, טראָגט איהם צו צום
ווינקעל, אָקוראַט אונטער'ן פֿענסטער פֿון קיך און הויבט אָן אַרומצו-
פֿלוישקען מיט דער האַנד אין וואַסער. פּאָלי דערהערט עס און קומט
אַרויס.

ער איז הײַנט גרויס און שטייף בײַ זיך ווי קײַנמאַל ניט פֿאַר דעם,
און ער לאָזט זיך געהן מיט אויסגעשטרעקטע אַרעמס ענטשלאָסען אין
צאַרנדיג גלייך אויף צאַכעאוס'ן.

„וואָס טהוסט דו דאָ?“ פֿרענט ער.

צאַכעאוס ענטפֿערט : „גאַרנישט. כ'וואַש מײַן העמד.“

„אין מײַן וואַסער?“

„פֿערשמעהט זיך!“

דער קאָך געהט צו נעהנטער, בויגט זיך אָן איבער'ן וואַסער-בע-קען, כדי זיך צו איבערצייגען, צי איז דאָס מאַקי זיינער, און ער זוכט דאָס העמד אין וואַסער.

אין דער רגע ציהט צאָכעאום אַרום זיין רעוואָלווער פֿון אונטער דעם באַנד, וואָס ער טראָגט אַרום זיין פֿערוואַנדערטער האַנד, שמעלט איהם אָן פונקט אַנטקעגן פּאָלי'ס אויער און טהוט אַ דריק, אַ שוואַכער שאַס האָט אָבגעקלונגען אין דער נאַסער נאַכט.

V.

אז צאָכעאום איז שפּעט ביינאַכט אַריינגעקומען אין דעם שלאָף-שטאַל, האָבען זיך אַ פּאַר פֿון זיינע קאַמעראַדען אויפֿגעכאַפּט און איהם געפֿרעגט, וואָס ער האָט אַזוינס געטהאָן אויף דרויסען.

צאָכעאום האָט געענטפֿערט: „גאָרנישט. כ'האָב דערשאַסען פּאָלי'ן.“ די קאַמעראַדען האָבען זיך אויפֿגעזעצט אויף די עלענבויגען, כדי בעסער צו הערען.

„די האָסט איהם דערשאַסען?“

„יאָ!“

„דאָס הייסט אַביסעל אַ מיינועל! וואו האָסט דו איהם געטראַפֿען?“
„אין קאַפּ. כ'האָב איהם געשאַסען דורך'ן אויער, די קויל איז אַרויף אויבען.“

„נאַ, צום מיינועל! וואו זשע האָסט דו איהם בעגראַפֿען?“

„אין דער סטעפּע, צו מערב-זייט צו. כ'האָב איהם מיטגעגעבען די צייטונג אין די הענד.“

„האָסט עס ווירקליך געטהאָן?“

דאָס זאָגענדיג האָבען זיך די קאַמעראַדען צוריקגעלייגט, אום וויי-טער צו שלאָפֿען.

אין אַ וויילע אַרום האָט נאָך איינער פֿון זיי אַ פֿרעג געטהאָן:
„וואָס זשע, ער איז גלייך געשמאַרבּען?“

„יאָ,“ האָט געענטפֿערט צאָכעאום, „כמעט גלייך אויף'ן שמעל. די קויל איז איהם דורכגעלאָפֿען דורך'ן מוח.“

„יאָ, דאָס איז דער בעסטער שאַס,“ זאָגט דער קאַמעראַד. „געהט זי דורך דורך'ן מוח, איז דאָס דער טויט.“

און דאָן ווערט רוהיג אין שטאַל, און אַלע שלאָפֿען — — —
דער אויפֿוועהער האָט בעשטימט אַן אַנדער קאָך, איינעם פֿון די העלפֿער, וועלכער איז זינט דעם פֿריהלינג געווען אויף דער לעהרע ביי פּאָלי'ן; דער דאָזיגער איז איצט דערהויבען געוואָרען און ס'האָט איהם

שטאַרק הנאה געטהאָן, וואָס זיין אויבער-האַר איז ערמאָרדעט געוואָרען.
און אַלעס איז זיך געגאַנגען זיין געויעהנליכען ריהרעוודיגען גאַנג
בזו ענדע זימער. מען האָט שוין מעהר ניט גערעדט מכח פּאָלי'ס סוף,
דער אָרעמער טייוועל איז געווען טויט, ער איז געלעגען בעגראָבען ער-
געץ-וויאו אין דעם זויצענפֿעלד, וואו די זאַנגען זיינען געווען אויסגעריי-
סען; ס'איז געווען אַ פֿערפֿאַלענע זאַך.

אז דער אָקטאָבער איז אָנגעקומען, זיינען די אַרבייטער פֿון בילי-
באָרי אַוועק אין דער נעכסטער שטאָדט, כדי דאָרט זיך אָבצונגעגענען
ביי אַ גלעזעל משקה און דערנאָך אַוועקגעהן יעדער אין אַן אַנדער
ריכטונג. אין דעם מאָמענט זיינען זיי זיך אַלע געווען בעסערע פֿריינד
איידער ווען עס איז פֿריהער, און זיי האָבען זיך אַרומגענומען אין גע-
דאַנקט איינע די אַנדערע, און זיי האָבען געמיינט עהרליך דאָס וואָס זיי
האַבען זיך איינע די אַנדערע געזאָגט.
„וואוהין געהסט דו, זאַכעאוס?“

„כ'געה אַביסעל ווייטער צו מערב צו,“ האָט זאַכעאוס געענטפֿערט.
„פֿילייכט קיין ווייאָמינג. אָבער אויף ווינטער געה איך ווידער אין וואַלד
אַריין האַלץ האַקען.“

„דאן וועלען מיר זיך דאָרט טרעפֿען. צום ווידערזעהן, זאַכעאוס!
גליקליכע ריווע!“

און די קאַמעראַדען לאָזען זיך אַוועק אין אַלע ריכטונגען אין דעם
גרויסען יענקי-לאַנד. זאַכעאוס געהט קיין ווייאָמינג.
און די סטעפֿע ליגט אַזוי ווי אַן אונענדליכער ים, אויף וועלכען די
אָקטאָבער-וונן וואַרפֿט איהרע לאַנגע שטראַהלען, וואָס זעהען אויס ווי
בליצענדע שפּיולען.

אויף'ן ים ביי ניו-פאונדלאנד.

אָנאָט איין מאָנאָט אויס זיינען מיר געלעגען אויף'ן ים און האָבען געכאַפט פֿיש. דער זומער און דער ווינטער זיינען געקומען און אוועקגעגאַנגען, און מיר זיינען נאָך אַלץ געלעגען אויף'ן זעלביגען אָרט, אין מיטען ים, ביים גרענעץ פֿון די צוויי ערד־טהיילען: אייראָפּאָ און אַמעריקאָ. פֿיער ביז פינף מאל אַ יאָהר פֿלעגען מיר צופֿאָהרען צו מיקעלאָן, כדי דאָרט צו פֿערקויפֿען אונזערע פֿיש און אָננעהמען פּראָוויאַנט. דערנאָך פֿלעגען מיר ווידער אַרויספֿאָהרען אויף'ן מיטען ים, זיך פֿעראַנקערן אויף'ן זעלביגען אָרט און כאַפען פֿיש — אין צופֿאָהרען קיין מיקעלאָן, כדי פֿון דאָס ניי אויסלאָרען אונזער סחורה. איך בין קיינמאל ניט אַראָב אין שטאָדט, אויף דער יבשה. צו וואָס האָט עס מיר דען געטויגט? מען האָט געזעהן זעהר ווייניג מענשען דאָרט אויף יענעם וועלט־טהייל, וועלכער איז געווען בעוואוינט בלויז פֿון עטליכע פֿישער און שיפֿס־הענדלער. אונזער שיף איז געווען אַ רוסי, וואָס האָט געטראָגען דעם נאָמען „קאָנגאָ“, אַן אמת'ער רוסי, אַן אלטע באַרקע, וועלכע האָט נאָך אויף די זייטען געהאָט האַלב־פֿערדעקטע טהירען פֿון איהרע אַמאָליגע יונגע יאָהרען. אַכט מאָן זיינען מיר געווען אויף'ן שיף: צוויי האַלענדער און איין פֿראַנצויז, צוויי רוסען און איך; די איבעריגע זיינען געווען נעגער. דער „קאָנגאָ“ האָט געהאַט פֿיער קליינע שיפֿלאַך. אויף זיי פֿלעגען מיר אַרויספֿאָהרען אין דער פֿריה און אַריינציהען אונזערע נעצען, זומער־צייט אַרום דריי אַזויגער, ווינטער בעגינען צו טאָג; און אין אָווענד פֿלעגען מיר זיי ווידער אויסלייגען, שמענדיג אויף'ן זעלבען אָרט, ניט ווייט פֿון דעם פּלאַץ, וואו דער „קאָנגאָ“ איז געשטאַנען.

איין טאָג איז אַריבער ווי דער אַנדערער, מיר זיינען תמיד געווען אויף איין אָרט. אונזער לעבען האָט ניט געהאַט קיין שום אַבוועקסלונג; מיר האָבען אפילו ניט געוואוסט, צי ס'איז זונטאָג צי מאָנטאָג. די איינ־ציגע זאך, מיט וואָס מיר האָבען זיך אונטערשיידעט פֿון די אַנדערע ניו־פּאָונדלענדישע פֿישער, איז געווען דאָס אונגעוועהנליכע, וואָס אונזער קאַפיטאַן האָט געהאַט זיין פֿרוי מיט זיך אויף'ן שיף. אָט די פֿרוי איז געווען אַ יונגע אָבער זעהר מיאוס'ע בעשעפֿעניש מיט גאַנצע בערג קרעצללאַך און בראַדיעווקעס אויף די הענד און שרעקליך מאָגער און זעהר קליין אין וואוקס.

מיר האבען זי געוועהן יעדען פֿריהמאָרגען, ווען מיר פֿלעגען אַרונט-
טערגעהן פֿון שיף; זי איז דאָן נאָר וואָס געהאט אויפֿגעשטאַנען, איז
געווען שלעפֿעריג און זעהר מיאוס אָנגעטהאָן. זי האָט זיך געקענט
אַנדערזעצען גראָד אַנטקעגען אונז און — ניין, ס'לאָזט זיך ווירקליך ניט
דערזעהלען. נאָר כאָטש זי איז געווען אזוי אומריין און האָט מיט אונז
כמעט קיינמאָל קיין וואָרט ניט אויסגערעדט, האָבען מיר זי דאָך ליעב
געהאַט, יעדער איינער אויף זיין אופן, און קיינער פֿון אונז וואָלט ניט
געקענט אויסקומען אָהן איהר. מיט אזוי ווייניג האָבען מיר זיך סוף כּך
סוף בענוגענט.

מיר זיינען ניט געווען קיין מאַטראָזען, נאָר פֿישער. אַ מאַטראָז
פֿאַהרט אַלץ ווייטער און ווייטער, קומט צו ערגעץ-וואו און ענדיגט אַמאָל
זיין רייזע, ווי לאַנג זי וואָל ניט געוועהרען; אָבער מיר, מיר זיינען גער-
לעגען שטיל, אייביג און אימער שטיל, מיט אַלע אונזערע אַנקערס אויף'ן
ים. ס'איז אזוי ווייט אַוועק, אַז מיר האָבען זיך סוף כל סוף שוין כמעט
גאָר ניט געקענט דערמאָנען, ווי די יבשה זעהט אויס. מיר האָבען זיך
זעהר שטאַרק פֿערענדערט. דאָס אייביגע ליגען אויף אַן אָרט האָט אונז
מאָדנע תּס'עוואַטע, ווירקליך גאַנץ תּס'עוואַטע נעמאַכט. מיר האָבען קיין
אַנדער זאָך ניט געזעהן, אַחוץ נעבעל און ים, און קיין אַנדער זאָך ניט
געהערט, אויסער ווינד און שטורם פֿון אויבען און אונטען; מיר האָבען
זיך מיט קיין שום זאָך ניט אינטערעסירט און אויפֿגעהערט צו דיינזען
וועגען וואָס עס איז. נאָך וואָס האָבען מיר דען געדאַרפֿט דיינקען? אונט-
זער שמענדיגע בעשעפֿטיגונג מיט פֿיש האָט אונז אַליין געמאַכט פֿאַר
פֿיש, פֿאַר מאָדנע, פֿליישגע-ים-חיות, וועלכע זיינען אַרומגעקראַכען אויף
אַ שיף און האָבען גערעדט אַן אייגענע, בלוזי פֿאַר אונז אַליין פֿער-
שמענדיגע שפּראַך.

מיר האָבען אויך ניט געלייענט, קיין זאָך האָבען מיר נישט גע-
לייענט. קיין בריעף האָבען צו אונז דאָ אויף'ן מיטען ים ניט געקענט
אַנקומען, און אַחוץ דעם האָט דער שאַרפֿער נעבעל, וועלכען מיר
פֿלעגען איינזויגען, אונזער טעגליכע בעשעפֿטיגונג מיט רויהע פֿיש, אונט-
זער שמענדיגעס ויין אויף'ן ים — דאָס אַלעס האָט אָבגעטויטעט אין
אונז די גאַנצע לעבענס-פֿרייד אונזערע.

מיר האָבען געגעסען, געאַרבייט און געשאַפֿען. דער איינציגער פֿון
אונז, וועלכער האָט ניט אין גאַנצען פֿערדאַרען דעם קאָפּ אין האָט נאָך
ווי עס איז גענומען אַן אַנטהייל אין לעכען, איז געווען דער פֿראַנצויז.
איינמאָל האָט ער מיך אויף'ן שיף אָבגערופֿען אַן אַ זייט און מיט אַן
ערנסטען טאָן געפֿרעגט:

„ווי מיינסט דו, אין דערהיים איז איצט אַ מלחמה?“

אזוי גלייכגילטיג זיינען מיר געוואָרען צו אַלצדינג, אַז מיר האָבען
כמעט מעהר ניט גערעדט איינע מיט די אַנדערע. מיר האָבען צו גוט

געוואוסט, וואָס פֿאַר אַן ענטפֿער ס'וועט קומען אויף יעטוועדער פֿראַגע, און אַחוץ דעם איז געווען נאָך אַ צרה, דאָס וואָס ס'פֿלעגט אונז אָפֿט אַנקומען מיט גרויס מיה, זיך צו פֿערשטעהן איינע די אַנדערע. וואָס האָט עס געהאַלפֿען וואָס די אָפֿיציעלע שפראַך פֿון שיף איז געווען ענגליש! די האַלענדער אַזוי גוט ווי דער פֿראַנצויז ווינען געווען צו שטומפֿיג און צו איינגעשפאַרמ, זי צו לערנען. און אַז די רוסען אפילו האָבען געוואָלט זאָגען עפעס אַ לענגערע זאַך, פֿלעגען זיי מיט פֿערדרום אַריבערגעהן אין זייער אייגענעם לשון. הקיצור, מיר ווינען אין יעדען פרט געווען הילפֿלאַז און פֿערלאָזען.

נאָר צייטענווייז, ווען מיר פֿלעגען אַזוי ויצען און אַרויסציהען אונ- זרע נעצען פֿון ים, פֿלעגט פֿערבייפֿאַהרען אַן עמיגראַנטען-שיף, אַ געוואָלדיגער, שאַטענדיגער ריעז, וועלכער פֿלעגט אַ פֿיף טהאָן און טאַקי אין דעמזעלבען אויגענבליק פֿערשווינדען אין נעבער. אָט די געוואָלדיגע שרים, וועלכע פֿלעגען זיך ווייזען אויף אַ רגע און דאַן צוריק נעלם יערן, פֿלעגען אויף אונז מאַכען אַ ניט-פֿרויליכען איינדרק. אַז ס'איז געווען פֿינסטער, בעת דאָס שיף פֿלעגט פֿערבייגעהן, און די לעמפֿלאַך אַרום און אַרום דער גרויסער געביידע האָבען אונז עפעס אַזוי ווי אָננעקוקט מיט קיילעכדיגע, פֿייערדיגע אויגע, פֿלעגען מיר אָפֿט פֿון שרעק אין פֿערוואַונדערונג אַ-ויסלאָזען אַ געשריי. אין אַ שטילען וועטער פֿלעגט דער לופֿט-דרוק פֿון דעם יעזיגען שד דערגרייכען ביז צו אונז, און אונז- זערע שיפֿלאַך פֿלעגען זיך דערנאָך, אַז דאָס שיף איז פֿערביי, אַ היבשע וויילע אַרומוויגען אויף די שווערע צורודערטע כיוואַליעס.

ס'פֿלעגט אויך פֿאַרקומען, ווען דאָס וועטער איז געווען אַביסעל קלאַהר, אַז מיין שיפֿס-קאָמעראַד וואָן טאַצעל, וועלכער האָט געהאַט אַ גוטע ראיה, האָט פֿון ווייטען געקענט דערזעהן אַ זענעל-שיף; אָבער זיי פֿלעגען קיינמאַל ניט צוקומען אַזוי נאָהענט צו אונז, אַז מיר זאָלען קענען זעהן אַ לעבעדיגען נפשֿ אויף זיי. מיר האָבען קיינמאַל קיין אַנדערע מענשען ניט געזעהן אַחוץ אונזערע אייגענע: אַ קאָך, אַבט פֿישער און דעם האַלב-געלעהמטען קאַפיטאַן מיט זיין פֿרוי.

מערקוויירדיגע געמיטהס-שטימונגען האָבען צייטענווייז געקענט אַרויסגערופֿען ווערן ביי אונז, בשעת מיר פֿלעגען ויצען אין די שיפֿלאַך און מיט אַלע כוחות ציהען די שנורען און זיי כמעט נישט קענען אַרויס- קריגען פֿון וואַסער: עפעס פֿלעגט זיך אונז דעמאָלט אָבדוכטען, אַז טיעף טיעף אונטען ווינען פֿאַרהאַן פֿערבאָרגענע הענד, וואָס האַלטען פֿעסט צו אונזערע נעצען. מיט קלאַפֿענדע צייהנער און איינפֿאַך פֿערריקט פֿאַר פֿחד פֿלעגען מיר שרייען איינע צו די אַנדערע. מיר פֿלעגען פֿערגעסען וואו מיר ווינען און וואָס מיר טהוען, מיר פֿלעגען ווערן מורא'דיג אויפֿ- גערעגט דורך דעם דאָזיגען קאַמפֿף מיט די אַוניכטבאַרע מעכטע פֿון

דער טיעפעניש פֿון ים, וועלכע האָבען בשום אופן ניט געוואָלט אָבלאָגן-
יען, וואָס זיי האָבען איינמאָל געפּאָקט אין די הענד.

אַז איינער פֿון די פֿישער פֿלעגט קריגען אזא מין אָנפֿאל, האָט מען
ביי אונז געזאָגט, אַז ער בעט זיך אויס אַ „גוטען וועטער“, מחמת מיר
האָבען געמיינט, דער נעבעל איז שולדיג אין דעם. צייטענוויי, בעת מיר
זיינען געוועסן אין געטרונקען, איז אונז אויך פֿאַרגעקומען, אזוי ווי
וואונדערליכע, פֿאַנטאַסטישע ברואים וואָלטען אַרונטערגעקוקט צו אונז
פֿון דעם נעבעל אויפֿ'ן ים, וואָלטען אונז צוגעשאַקעלט מיט זייערע גרויסע,
בעוואַקסענע קעפּ און דערנאָך פֿערשווינדען. אַזן צופֿלאַסענע, משוגע'נע
געשטאַלט'ן האָבען אַרומגעשוועבט אין דעם ווייסען רויך, גרויס ווי די
בערג; זיי האָבען געפֿלאַסען אַהין און אַהער, וואו דער ווינד האָט זיי
געטראָגען, שוועבענדיג אין שווערע טריט פֿון מערב צו מזרח; זיי האָ-
בען זיך געקאַטשעט אין דער לופטען מיט זייערע טומאַנע גליעדער און
אן אונגעזעהענע גרויסע מאַנטלען, וועלכע האָבען זיי נאָכגעפֿלאַמעט.

וואָן טאַצעל און איך האָבען איינמאָל געזעהן אַ סצענע, ביי וועל-
כער מיר זיינען שיער ניט פֿערגליווערט געוואָרען פֿון שרעק: ס'איז גע-
ווען אַ פֿינסמערער אָווענד, ווען מיר האָבען אויסגעלייגט אונזערע נעצען;
מיר האָבען געזעהן אַ מאַן, וועלכער האָט זיך געשאַקעלט אַרויף און
אַראָב אין דער לופטען, דער גאַנצער קאָפּ זיינער איז געווען הוילע
פֿלאַמען, ער האָט געבלאַזען ווי אַ שטורם-ווינד, מיר האָבען עס ביידע
געהערט. אין אַ וויילע אַרום איז דורכגעלאָפֿען אַ שיף פֿערכיי אונז; מיר
האָבען דערלאַנגט אַ געשריי, בעת דאָס שיף האָט אַ פֿייף געטהאָן; דער-
נאָך איז עס פֿערוואונדען...

אָבער פֿאַרמיטאָג, ווען מיר פֿלעגען אַרויסציהען אונזערע נעצען פֿון
ים און צוריקקומען מיט די פֿולגעלאָדענע שיפֿלאַך אויף דעם „קאָנגאַ“,
האָט אונז דער גוטער פֿאַנג און די צופֿרידענהייט, וואָס מיר האָבען אָב-
געטהאָן די ערגסטע אַ-בייט פֿאַר דיווען טאָג, אָפֿט געמאַכט גאָר אויף
אַן אַנדער אופן משוגע און אויפֿגערעגט: אזוי פֿלעגט עס אָפֿטמאָל טרע-
פֿען, אַז מיר פֿלעגען האָבען אַ גאַנץ אוננאַטירליכען פֿערגניגען צו מיס-
האַנדלען די פֿיש, גאַנץ איינפֿאַך מיסהאַנדלען אונזערע אייגענע פֿיש.
דער עיקר זיינען די ביידע רוסען געווען פֿערריקט אין דעם. זיי פֿלעגען
אַננעהמען די גרויסע פֿיש ביי די קעפּ, אַריינרוקען די פֿינגער אין די
ווייכע אויגען זייערע און זיי האַלטען אזוי אין דער הויך, און בעת מעשה
פֿלעגען זיי קוקען אויף זיי און לאַבען מיט אַ מאַדנעם געלעכטער.

איינמאָל האָב איך בעמערקט, ווי איינער פֿון די רוסען האָט איינ-
געביסען אין אַ רויהען פֿיש, אַריינגעזעצט די צייהן טיעף אין איהם און
איהם אזוי געהאַלטען אַן ערך צוויי מינוט צייט, פֿערמאַכענדיג בעת
מעשה די אויגען.

אָט די פֿעסטע מױטע פֿיש האָבען איבערהויפט זעהר שטאַרק גע-
ווירקט אויף אונז אַלעמען; מיר פֿלעגען זיך צוקאָכען, ווען מיר פֿלעגען
אויפֿפֿענען די גלאַסע לייכער זייערע; לעבעדיגערהייט פֿלעגען מיר זיי
אויפֿשניידען דעם גאַנצען בויך, אַ לאַנגע צײַט ראָיען מיט די הענד ביי
זיי אין די געדערס און זיך אויסשמירען מיט זייער בלוט, כאַטש ס'איז
גאָר ניט נײַטיג געווען.

דער פֿראַנצויז האָט זיך שטענדיג צוריקגעהאַלטען פֿון די דאָזיגע
טהיערישע תּאוות; דערפֿאַר אָבער איז ער פשוט משוגע געוואָרען פֿאַר
דעם קאַפיטאַן'ס פֿרוי. אַזוי שטאַרק איז זיין לײדענשאַפֿט געווען, אַז ער
האַט זיך ניט געקענט בעהאַלטען דערמיט. ער האָט עס אינז אַלעמען
גאַנץ אָפֿען געזאָגט. „כ'ליעב זי, יאָ, זאָל מיר גאָט אַזוי העלפֿען ווי ליעב
איך האָב זי!“ פֿלעגט ער זאָגען עטליכע מאַל אין טאָג.

איינער פֿון די נעגערס, וועמען מיר פֿלעגען רופֿען „דאָקטאָר“, ווייל
ער האָט אַמאַל אין דער יונגער שטודירט אַביסעל מעדיצין, איז אויך
געווען שטאַרק פֿערליעבט אין איהר. איך וואָרט איהם דעמאָלט, בעת
ער האָט עס מיר דערצעהלט, נאָר אויסאייפֿערזוכט אליין געקענט דער-
שלאָגען אויף מױט. וואָרים אויך מיר איז עס ניט בעסער געגאַנגען.

אָבער זי אליין איז אַרומגעגאַנגען מאָנער און דום און שרעקליך
שמוציג און האָט גאָרנישט בעמערקט פֿון דעם אַלעמען. זי האָט אפילו
אין אונזער זײַט ניט אַ קוק געטהאָן. איינמאַל האָב איך געהאַט עפעס
צו טהאָן אויבען אויף'ן פֿאַרדעק, וואו זי איז גראָד געזעסען אויף איהר
ביינקעל און געקוקט סתּם אין דער וועלט אַזײַן. מיט אַמאַל האָב איך
זיך פֿערטשעפעט אין אַ שטריק און בין שיער ניט אומגעפֿאַלען. דאָס
האַט מיר אַזוי שטאַרק פֿערדראַסען, אַז איך האָב זיך אומגעדריעהט און
דעם דאָזיגען שטריק גאַנץ נאַריש אָנגעקוקט, אָנשטאַט צו געהן ווייטער
מיין וועג, און איך האָב בפֿירוש געמוזט אויסזעהן זעהר לעכערליך דער-
ביי. פֿאַרוואָס זשע האָט זי זיך ניט צולאַכט? און נאָך וואָס האָט זי די
גאַנצע צײַט געקוקט אויף מיר, אויב ניט צו לאַכען? זי האָט קיין שום
פֿערלאַנג ניט געהאַט צו קיין זאַך; ס'האַט זיך קיין שום מינע ניט גע-
וויזען אויף איהר געזיכט.

„זי וועט אַזוי פֿערפֿוילט ווערן לעבעדיגערהייט!“ האָט וואָן מאַצעל
אין זיין פֿערריקטער שפּראַך געזאָגט; „ווייס גאָט, זי וועט פֿערפֿוילט
ווערען!“

און דאָך וואָלט קיינער פֿון אונז פֿאַר קיין זאַך אין דער וועלט ניט
געוואָלט לויז ווערן פֿון איהר...

אַז די פֿיש זײַנען געווען „צורעכט געמאַכט“ און די נעצען ווידער
אויסגעלייגט, איז די אַרבייט אונזערע פֿאַר'ן טאָג פֿאַרטיג געווען, און
מיר האָבען פֿערבראַכט אַ שעה אָדער צוויי ביים עסען און רויכערן טאָ-
כאַק. און דערנאָך פֿלעגען מיר אַרונטערגעהן אין די קאַזיטע שלאָפֿען.

אז מיר זיינען ניט געווען צו מיעד, האָבען מיר אָפּטמאָל געקענט אַביסעל פּלוידערן איינע מיט די אַנדערע און זאָגאַר זיך דערצעהלען אַלערליי געשיכטען, אַלעס אין אַ פֿערדאָרבענער און אונפֿאַלהאַמענער שפּראַך, פֿול מיט קללות און מיט מיאוס'ע ווערטער... דער פֿראַנצויז פֿלעגט דערצעהלען אַ מעשה מיט אַ מאַן, וואָס „האַט ניט געקענט אַ קיך טהאַן אויף אַ פֿרוי, ער זאָל זי ניט בעגעהרען“, און אָט די מעשה האָט ער שוין שעהנע עטליכע מאָל דערצעהלט, אַלץ מיט דעם זעלבען ערפֿאַלג. די רוסען זיינען געווען שטאַרק ענטזיקט דערפֿון און זיי האָ- בען געלאַכט אָהן אויפֿהער, בעת ער האָט עס דערצעהלט. זייער פֿרייד איבער די אויסגעלאַסענע געשיכטע איז געווען אזוי אויפֿריכטיג ווי ביי קינדער. זיי פֿלעגען פֿערקרימען דעם מויל און זיך אַרומוואַרפֿען פֿון אויפֿרעגונג אין די בעטלאַך אַהין און אַהער. „נאַ, און דאַן?“ האָבען זיי געהאַלטען אין איין פֿרעגען. „וואָס איז ווייטער געווען?“ און דאָך האָבען זיי געוואוסט אָקוראַט ווי מיר אַלע, ווי אזוי אַלעס איז צו- געגאַנגען.

וואָן טאַזעל ווידער איז קיינמאָל ניט געווען אזוי גליקליך, ווען ער האָט דערצעהלט זיין געשיכטע; זעלטען ווען מיר האָבען זי געקענט אויסהערן. מיר האָבען איהם אזוי שלעכט פֿערשטאַנען, ער האָט געקענט אזוי ווייניג ענגליש, און דערצו האָט ער נאָך פֿערדרעהט דאָס ביסעלע, וואָס ער האָט געקענט אויך. אז ער האָט געוואַלט עפעס זאָגען און איז פּלוצלינג געבליבען שטעקען אין מיטען, האָט ער זיך אומגעקוקט צו אונז אַלעמען מיט זיין פֿערצווייפֿעלטען פנים און האָט ניט געוואוסט ווי אזוי אַרויסצוקריכען. ס'איז ווירקליך געווען אַ רחמנות אויף איהם.

וואָן טאַזעל איז געווען דער עלטסטער פֿון די האַלענדער, אָן אַלט פֿערד, טויבליך, אָבער אזוי אַ גאַנץ גוטער און פֿריינדליכער מענש. ער האָט שטענדיג געטראָגען שטיקער וואַטע אין די אויערן, זומער און ווינט- טער, גרויסע שטיקער וואַטע, וועלכע זיינען פֿון אַלטקייט און אומריינ- קייט געווען גאַנץ געל. ער האָט געהאַט אַן אויסערגעווענהליך אומגע- לומפערטע געשטאַלט. דער ים האָט איהם געמאַכט פֿאַר אַ קליין קינד און ער האָט ניט געקענט בעגרייפֿען קיין שום זאַך, וואָס איז געווען אַביסעל ווייטער פֿון זיין שפיץ נאָז. ליגענדיג אין זיין בעטעל, פֿלעגט ער רויכערן זיין שטאַרקען טאַבאַק, האַלטען אין איין שפייען, און ער פֿלעגט כּסדר אָנפֿאַנגען זיין ערצעהלונג אויף אזאַ מין אופן:

„ס'איז געווען אמאָל אַווענד-צייט אין אמסטערדאַם,“ האָט ער גע- זאָגט, „ס'איז געווען אַן אַינענד אין אמסטערדאַם. כ'האַב גראַד דעמאָלט זיך אָבגעבעטען אויף עטליכע טעג, און עס איז געווען מיין לעצטער אַווענד אויף דער יבשה. כ'קען זיך ניט דערמאָנען, וויפֿיעל אַ זייגער ס איז געווען, נאָר ס'איז שוין געווען זעהר שפּעט,“ האָט וואָן טאַזעל

געוואָגט. „איך בין נאָר וואָס געווען אַרויסגעקומען פֿון אַ ביערהויז און האָב זיך געלאָזט געהן צום שוף, פֿאַלט מיר אין צווערשט פֿערקאַט־שען די הויזען מיינע. כ'קען זיך נאָך דערמאָנען, אז איך האָב געמאַכט צוויי קנייטשען אויף יעדע הויז. אָבער נאָך אַלעמען בין איך געווען אזוי שבור, אז איך בין בשעת'ן פֿערקאַטשען די הויזען געפֿאַלען אויף די קניע. דאָן האָב איך זיך אויפֿגעהויבען און בין צוגעגאַנגען ביו צו דער לעאָפֿאַלד-גאַס. מיט אַמאָל האָט פֿאַסירט עפעס—עפעס, וואָס האָט מיך אַ פּאַק געטהאָן. מחמת איך בין שוין מעהר ניט שבור געווען, בעת איך האָב זי דערזעהן; זי איז געווען גאַנץ נאָהענט הינטער מיר אין מיטען גאַס—איהר קענט מיר גלויבען צי ניט, נאָר ס'איז געווען אַ דאַמע.“

דער אַלטער נאָר ועצט זיך אויף אין זיין בעטעל און קוקט אונז אָן. „אַ פֿיינע דאַמע!“ וואָגט ער. און ווייטער געהט עס ניט. זיין ענגליש גרייכט ניט ווייטער, ער קומט ניט פֿון פֿלעק.

„וואָס זשע, טאַקי אָן אמת'ע דאַמע איז דיר נאָכגעגאַנגען אויף די גאַסען פֿון אמסטערדאַם?“ פֿרעגט דער „דאָקטאָר“, צושאַקלענדיג מיט'ן קאָפּ פֿון זיין בעטעל.

„יא, אַ דאַמע!“ וואָגט ער ענטזיקט און אַ געלעכטער צוגיסט זיך איהם איבערן גאַנצען געזיכט. דערביי צוקאַכט ער זיך אזוי שטאַרק, אז ער ווידערהאַלט עס אַ פּאַר מאָל, און מיר ווערען אַלע שיער ניט צופּלאַצט פֿון געלעכטער. ער פּרוּאווט ווייטער דערצעהלען, נאָר ער בלייבט ווידער שטעקען אין מיטען; ס'איז איהם ניט מעגליך, צו קומען אַ טריט ווייטער. ער מוּששעט זיך אָב דעם אַלטען מוח זיינעם, שטרענגט זיך מורא'דיג אָן, צו געפֿינען אַ וואָרט, וואָס זאָל אונז קענען קלאָהר מאַכען דעם עסק; אָבער ער שווייגט שמיל ווי אַ קאָמינקע. עפעס ווילט זיך איהם אזוי שטאַרק, זיך אויסריידען גראָד איבער דעם דאָזיגען ענין; און פּלוּצלינג, ווען ער ווערט אין גאַנצען איבערוועלטטיגט פֿון דער ערד-אינערונג מכה דער דאָזיגער דאַמע, און אויס פֿערצווייפֿלונג וואָס ער קען זיך ניט אויסדריקען, דערלאַנגט זיך אַ גאַס אַרויס פֿון איהם אַ גרויסער שמראָם מיט וואונדערליכע ווערטער אין זיין אייגענער שפּראַך, וואָס קיין איינציגער פֿון אונז קען ניט פֿערשמעהן, אחוץ זיין לאַנדסמאַן, וועלכער ליגט און בראַפעט דאָרט אין'ס אַנדערן בעטעל.

דאָס איז געווען וואָן טאַצעל'ס געשיכטע, די איינציגע, וואָס ער האָט געקענט, און וועלכע האָט זיך תּמיר דאָ געענדיגט. מיר האָבען זי אזויפֿיעל מאָל געהערט. זי האָט זיך כּסדר אָנגעפֿאַנגען אויף דעם זעל-בען אופן מיט דעם אַווענד אין אמסטערדאַם. ס'איז געווען אַ גלויבליכע מעשה, און קיינער פֿון אונז האָט ניט געצוויפֿעלט דעריין.

דערנאָך זיינען מיר געלעגען אַ ווילע און זיך פֿערטראַכט מכה די דאָזיגע ערצעהלונגען, בעת ווען דער ים אויף דרויסען האָט געליאַרמט,

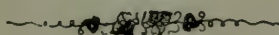
דער לאַמפּ האָט זיך אַרומגעוואָרפֿען אַהין און אַהער אין זיין מעשענעם
רינג און די וואַך-לייט מיט זייערע הילצערנע שיד האָבען אונז אויבען
געקלאַפט איבער'ן קאָפּ. דאָן איז געקומען די נאַכט...

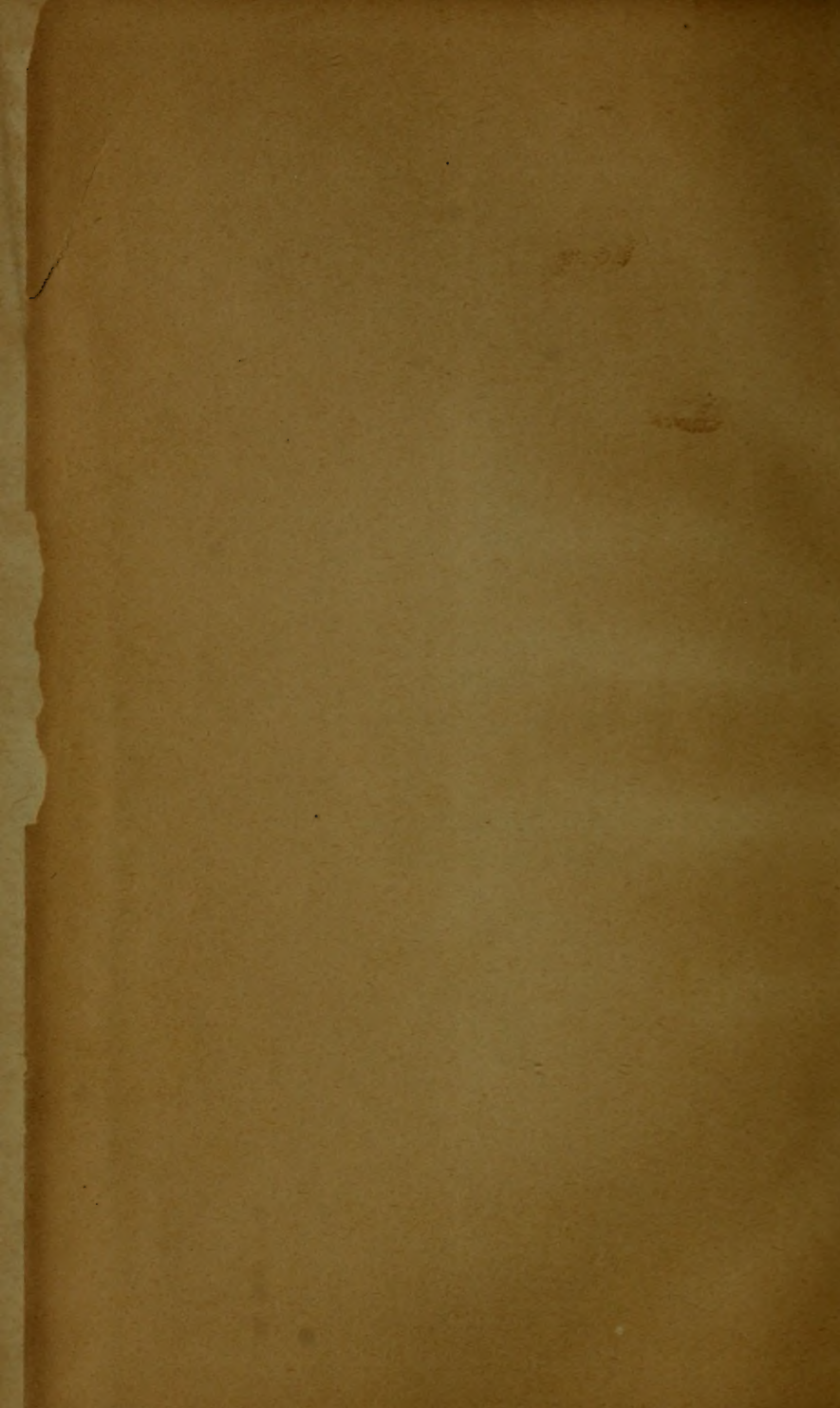
נאָר צייטענווייז פֿלעג איך זיך אויפֿכאַפֿען אַרום האַלבע נאַכט,
האַלב דערשטיקט פֿון דער שווערער לופֿט פֿון אָט דעם גאַנצען פּאַק
מענשענפֿלייש, וואָס האָט זיך געקאַטשעט אין ווילדע חלומות און אַראָב-
געשאַרט די קאָלדרעס פֿון זיך. דער לאַמפּ האָט אַראָבגעשיינט אויף די
אומגעלומפערטע קערפער אין די גראַע וואַלענע העמדער. די רוסען מיט
זייערע פּאַר לאַנגע בערד האָבען אויסגעזעהן ווי שלאַפֿענדע ים-הינט,
און זייערע דיקע, נאַקעטע פֿיס האָבען אויסגעקוקט זיי גרויסע לאַנגע
האַנד-שוה.

פֿון יעדען בעטעל האָבען זיך געלאָזט הערען קרעכצען און האַלבע
ווערטער; די נעגער זיינען געלעגען און האָבען אויסגעשטירעט זייערע
זייסע צייהנער און גערעדט הויך אויף'ן קול, אָנגערופֿען אַ נאָמען און
אָנגעבלאָזען די שוואַרצע באַקען זייערע.

פֿון'ם בעטעל פֿון דעם יונגען האַלענדער האָט מען אלע ווילע
געקענט הערען מיט אַ לאַכענדיגען ניגון דעמועלבען נאָמען, און צווישען
דעם אַ כראָפֿעריי און אַ שטילען געוויין — דעם נאָמען פֿון דעם קאַ-
פיטאַן'ס פֿרוי. אלע האָבען זיך בעשעפֿטיגט מיט איהר. אָט די מיאוס'ע
חיות האָבען זאָגאַר אין שלאָף גערעדט פֿון איהר, יעדער איינער אין זיין
שפּראַך. זיי זיינען געלעגען און געכראָפֿעט מיט פֿערמאַכטע אויגען און
האַבען אַרויסגעבורטשעט די אונפֿערשעהמטעסמע ווערטער, און געשמיי-
כעלט און די צונג אַרויסגעשטעקט. נאָר וואַן טאַצעל איז זיך געשלאָפֿען
רוהיג, געזונד און פֿריעדליך, ווי אַ שטומע חיה.

דער שאַרפֿער ריח פֿון דער קאַיוטע, דער רויך פֿון טאַבאַק, דער
גערוך נאָך שוויצענדע מענשען און נאָך די פֿיש, — דאָס אלעס האָט זיך
אויסגעמישט אינאיינעם און איז געוואָרען אַ שווערער, דריקענדער רויך,
וואָס האָט זיך געלייגט אויף מיינע אויגען, אזוי גיך ווי איך האָב זיי
געפֿענט. און איך בין ווידער אַנשלאָפֿען געוואָרען, און אַ אונגעהייער
גרויסע בלום האָט זיך אַרויפֿגעזעצט אויף מיר אזוי ווי אַן אַלפֿאון האָט
זיך אַרויפֿגעלייגט אויף מיר און מיך אַריינגעוויגען אין איהרע נאַסע
בלעטער, האָט מיך דערשטיקט, רוהיג און זיכער, לאַנגזאַם און שטילער-
הייט. און איך האָב מעהר ניט געוואוסט פֿון דער וועלט...
דאָן איז געקומען די וואַך און האָט מיך אויפֿגעוועקט.

Presented to the
LIBRARY of the
UNIVERSITY OF TORONTO
by
MULTICULTURAL HISTORY
SOCIETY OF ONTARIO

E 1721 0466088 E

950
BK4319
906X
1
DBA